

**LA CAMPANYA
INTERNACIONAL
PER A LA
PROHIBICIÓ DE
LES BOMBES
DE DISPERSIÓ:**

**EL PROCÉS
D'OSLO**

Fundació per la Pau

**LA CAMPANYA
INTERNACIONAL
PER A LA
PROHIBICIÓ DE
LES BOMBES
DE DISPERSIÓ:
EL PROCÉS
D'OSLO**

Autor: Javier Alcalde

Maig de 2009

Fundació per la Pau

RESUM EXECUTIU

El 30 de maig de 2008, més de 100 països reunits a Dublín aprovaven per consens el text del Tractat Internacional de Prohibició de les Bombes de Dispersió. Sis mesos després, el 3 de desembre de 2008, 94 països van signar la nova convenció en una cimera que va tenir lloc a Oslo. Tal i com va succeir fa onze anys en el cas de les mines antipersones (el Tractat de prohibició de les mines es va signar un altre 3 de desembre, el de 1997), el Govern espanyol va signar el text i posteriorment ha decidit ratificar-lo, convertint-se així en un dels estats membres del Tractat.

La *Fundació per la Pau* ha participat activament en aquest procés, conegut com a Procés d'Oslo, com a membre de la coalició Cluster Munition Coalition, que aplega més de 200 organitzacions i entitats d'arreu del món, i també com a membre fundador de la CMC Barcelona, la branca espanyola de la coalició.

Què són les bombes de dispersió?

Una bomba de dispersió l'hem d'imaginar com si fos una bomba contenidor que, una vegada ha estat llançada, s'obre i deixa caure centenars de bombes. Cadascuna pot arribar a disseminar 200 càrregues explosives en un radi d'uns 400 metres, l'equivalent a gairebé quatre camps de futbol, on queden espargides com si fossin mines antipersones.

Normalment, les càrregues haurien d'esclatar quan arriben a terra però sovint no ho fan i romanen actives durant anys, amb el conseqüent impacte humanitari negatiu sobre la vida de les persones i sobre les activitats quotidianes de les comunitats. Des de la dècada dels anys setanta, aquest tipus d'armes ha tingut una presència molt destacada en conflictes d'arreu del món. Per exemple, a Kosovo (1999), l'Afganistan (2001), l'Iraq (2003), el Líban (2006) i el més recent a Geòrgia, l'agost de 2008. Es calcula que més de 360 milions d'aquestes bombes s'haurien llançat sobre més d'una vintena de països, on com a mínim 33 milions de càrregues encara romanen sense esclatar.

El Procés d'Oslo: cap a la prohibició de les bombes de dispersió

El Procés d'Oslo és una iniciativa impulsada pel govern de Noruega arran del fracàs de la convenció internacional que havia de regular aquest tipus d'armament, la Convenció de l'ONU sobre Armes Inhumanes (CAI), on va ser impossible acordar accions urgents per evitar l'impacte humanitari que causen les bombes de dispersió. Davant d'aquesta situació, el Govern noruec va anunciar la seva intenció d'iniciar un procés internacional per crear un tractat que prohibís aquest tipus d'armament.

Sortosament, aquest procés ha culminat amb un gran èxit assolit de forma visible en la conferència que es va celebrar del 19 al 30 de maig de 2008 a Dublín i confirmat amb la signatura del tractat el 3 de desembre a Oslo. La cimera de Dublín, la darrera del procés de negociacions, s'havia clausurat amb el consens de 111 països sobre el text del Tractat, que ha estat signat per 94 països a Oslo. Aquest èxit obtingut en un temps rècord (el Procés d'Oslo s'inicià oficialment el febrer de 2007) però, no ha estat fruit de la improvisació. Al darrere hi ha mesos de feina intensa a nivell local i nacional, de reunions regionals i de conferències internacionals.

Foto de Televisius

Les bombes de dispersió a l'Estat espanyol

L'Estat espanyol ha participat en el Procés d'Oslo des de la primera conferència. Tot i la seva implicació, en un primer moment va manifestar reticències a l'aprovació d'un text que prohibís totes les bombes de dispersió donat que dues empreses espanyoles n'eren fabricants. No obstant això, a la conferència diplomàtica celebrada a Dublín el maig de 2008, l'executiu espanyol, igual que la resta dels governs presents a la capital irlandesa, va donar suport al text final del Tractat. A més, es va comprometre a signar-lo el mes de desembre i a ser un dels primers països a ratificar-lo.

El 17 d'abril de 2007, la *Fundació per la Pau* demanava al Govern espanyol que, d'acord amb la declaració signada a Oslo el febrer de 2007, prohibís l'ús, la fabricació, l'emmagatzematge, i la venda de les bombes de dispersió. El mes de juliol de 2008, el Govern espanyol va aprovar una moratòria unilateral sobre l'ús, producció, emmagatzematge, compra i transferència de les bombes de dispersió. El dia 2 de desembre de 2008 el Govern va començar la destrucció dels seus estocs.

ÍNDEX

1. Introducció	9
1.1 Les campanyes internacionals de les ONG	9
1.2 La societat civil catalana i espanyola en aquests processos	9
1.3 El precedent: La Campanya Internacional Contra les Mines Antipersones (ICBL).....	11
2. La campanya internacional contra les bombes de dispersió	15
2.1 Què son les bombes de dispersió?	15
2.2 L'evolució de la xarxa internacional d'ONG	15
2.3 El procés internacional de negociacions: el Procés d'Oslo	17
2.4 Arguments i contra-arguments	18
2.5 La Conferència d'Oslo de febrer de 2007	19
2.6 Un nou rol per a la ICBL	21
2.7 Des d'Oslo (febrer de 2007) fins a Dublín (maig de 2008)	22
2.8 La conferència de Dublín i el text aprovat	26
3. Conclusions	31
4. Bibliografia consultada	33
ANNEX - Principals conferències internacionals del Procés d'Oslo	35
ANNEX II – Cronologia completa de tots els esdeveniments del Procés d'Oslo	37

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Les campanyes internacionals de les ONG

A diferència d'un moviment social, una campanya suposa mobilitzar-se *ad hoc* per una qüestió concreta i, per tant, amb un missatge i un objectiu determinats i, com a mínim a priori, té un principi i un final clars. El nivell d'estructura formal és variable. De vegades, es tracta d'una coordinació puntual entre diverses entitats preocupades per un problema comú. D'altres, es crea una nova organització amb seu pròpia i personalitat jurídica, que serveix de coalició de totes les organitzacions implicades. Entre aquests dos extrems, sovint ens trobem amb diferents tipus de xarxes flexibles que faciliten la comunicació i la gestió dels recursos de les ONG que en són membres.

Es tracta d'iniciatives que sorgeixen de la societat civil, tot i que poden comptar amb suport oficial o governamental. A nivell internacional, això pot voler dir, per exemple, tenir el suport d'alguns departaments o ministeris dels països nòrdics, que sovint intervenen en aquestes xarxes, en part per tradició i vocació pacifista, en part per un càlcul racional del prestigi que suposa ésser reconeguts com a potències humanitàries.

Tot i que les campanyes es poden basar en repertoris d'accions diferents, avui en dia i especialment a nivell internacional, en el conjunt d'entitats que d'alguna manera formen el moviment global per la pau i els drets humans, es tendeix cada cop més a activitats amb un perfil de visibilitat baix. Això no vol dir que s'hagin apartat completament les accions de protesta, com manifestacions o boicots, però sí que sembla haver-hi hagut una evolució cap a la pressió política com a acció més efectiva. Idealment, la millor solució és la combinació de les dues i, de fet, sovint s'aconsegueix crear un grup plural d'organitzacions que permet l'especialització en diversos perfils, donant sortida a accions tant de lobby com de protesta, en funció de les capacitats i el tarannà de cada organització i dels objectius que es marqui la coalició respecte a la campanya concreta que estigui impulsant. Per exemple, així com hi ha ONG que han aconseguit nivells

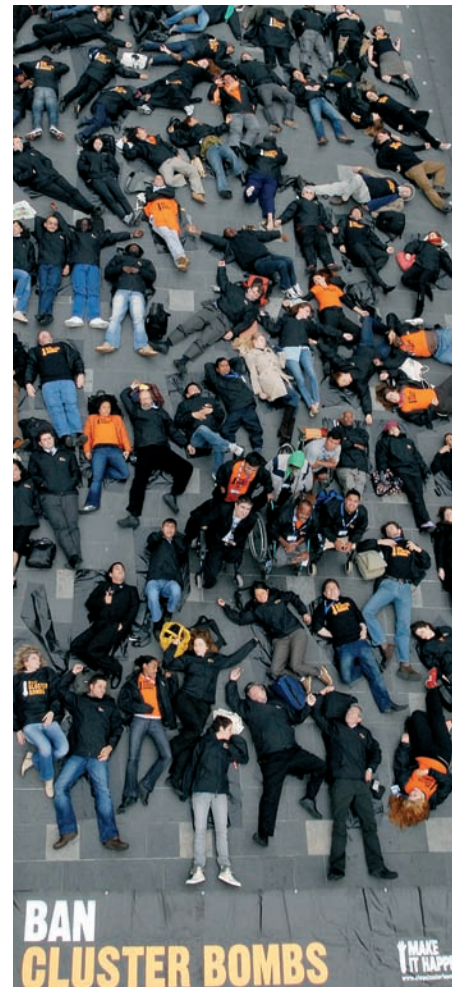
d'accés molt elevats a determinades instàncies oficials, altres refusen explícitament la participació en delegacions governamentals a fòrums com conferències internacionals de l'ONU, amb l'objectiu de mantenir una certa distància i capacitat crítica en el seu discurs.

El segon element fonamental de qualsevol campanya és la mobilització de l'opinió pública, necessària per impulsar avenços democràtics. Amb accions espectaculars, amplificades per mitjà dels mitjans de comunicació, s'aconsegueix arribar al gran públic i també als diplomàtics, atents al tractament que fan els mitjans d'un tema determinat.

La campanya que presentem en aquest document no és un cas únic. Cal recordar altres precedents de mobilitzacions efectives de la societat civil internacional, com per exemple pel Tribunal Penal Internacional¹ o per la prohibició de les mines antipersones. I si anem una mica més lluny, podríem arribar fins al moviment per l'abolició de l'esclavitud, que ja llavors va mostrar el potencial de les dones i els homes quan s'organitzen per aconseguir canvis socials que poden ser de gran transcendència.

1.2 La societat civil catalana i espanyola en aquests processos

La implicació de les ONG en campanyes coordinades a nivell estatal es basa en una experiència fructífera de més d'una dècada. Així, el 12 de desembre de 1994 s'inicià formalment la campanya "Hi ha secrets que maten", amb una roda de premsa a Madrid a la qual assistiren els presidents de les tres organitzacions convocants (Amnistia Internacional, Greenpeace i Metges sense Fronteres). Intermón Oxfam s'hi afegiria posteriorment, fet que va afavorir el reconeixement del vincle entre desarmament i desenvolupament. La coordinació entre les organitzacions es va canalitzar per mitjà del centre UNESCO de Catalunya i posteriorment per la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona (actualment Escola de Cultura de Pau).

1. Per a una recerca exhaustiva sobre la participació de la societat civil en la creació del Tribunal Penal Internacional, vegeu l'estudi de Marlies Glasius (2005).

Aquesta campanya reprenia i concretava esforços previs, com la Campanya Contra el Comerç d'Armes (C3A) de finals dels anys vuitanta (actualment reconvertida en el centre d'investigació J. M. Delàs), pel que fa a impulsar la formulació d'una legislació més restrictiva per a les exportacions espanyoles d'armes, així com demanar un control parlamentari sobre aquestes qüestions i que es fessin públiques les dades d'exportacions d'armes (quantitat, destinació i tipus de material), la llista de països objecte d'embargament i els desviaments de comerç dels quals es tingués constància.

Des de llavors, hi ha hagut "Adéu a les armes" (lleugeres), presentada l'octubre de 1999, la campanya de les mines i la del codi de conducta europeu. De fet, la campanya de les mines va ser una campanya que "va funcionar en paral·lel a la de la transparència del comerç d'armes i que en gran part va ser protagonitzada per les mateixes organitzacions, especialment a Espanya" (Fisas, 1998: 18). Pel que fa als seus efectes, en els darrers deu anys s'ha produït un avenç respecte a la informació facilitada pels informes governamentals d'exportació de material de defensa i de doble ús,² en part a conseqüència de la mobilització de la societat civil i que va culminar en l'aprovació de la Llei de comerç d'armes el desembre de 2007.

Quant al context europeu, cal destacar la rellevància de les campanyes espanyoles en la consecució del Codi de Conducta el 1998, que van aconseguir reconeixement internacional. En una entrevista el febrer de 2007, Geraldine O'Callaghan, cofundadora de IANSA i experta en armes lleugeres per al Govern britànic, destacava que la campanya espanyola "juntament amb la britànica i la francesa, era la més forta i coordinada del moment i va ser molt important per a l'aprovació del Codi de Conducta Europeu".³

A nivell català, s'ha de recordar que la Campanya Contra el Comerç d'Armes es va formar a Barcelona el 1988 com a reacció a l'augment de les exportacions espanyoles des de l'arribada al govern de Felipe González. Impulsada per Justícia i Pau, la *Fundació per la Pau* i la Coordinadora pel Desarmament i la Desnuclearització Totals, la C3A realitzà diverses denúncies del comerç

espanyol d'armes. El 2001 es va transformar en el Centre d'Estudis per a la Pau J. M. Delàs, integrat a Justícia i Pau. Cal destacar que la C3A (i després el Centre Delàs) ha format part activa de la Xarxa Europea contra el Comerç d'Armes (ENAAT, per les seves sigles en anglès), realitzant accions coordinades en contra del comerç d'armes a bona part dels països europeus.

Actualment, la *Fundació per la Pau* és la representant de IANSA a Catalunya i a l'Estat espanyol, juntament amb la secció nacional d'Amnistia Internacional i amb Intermón Oxfam, també d'Armes Sota Control. La *Fundació per la Pau* és també membre de la Cluster Munition Coalition, juntament amb el Moviment per la Pau, que és per la seva banda el representant català i espanyol a la ICBL.

En aquests processos, la posició de l'Estat espanyol ha estat ambiciosa en els discursos, però prudent en les negociacions, buscant sempre no distanciar-se de la postura oficial de la UE. En qualsevol cas, és destacable la sintonia entre el Ministeri d'Afers Exteriors i les ONG més interessades en el control de les armes lleugeres, un aspecte innovador i positiu, que posa de manifest l'obertura de la política exterior a la societat civil en una temàtica molt sensible per als interessos dels estats. En aquest sentit, cal mencionar la inclusió de representants d'ONG com assessors de les delegacions espanyoles en algunes de les conferències internacionals sobre processos de desarmament, com a part d'una tendència generalitzada en les negociacions internacionals des de mitjans de la dècada de 1990, en la qual actors de la societat civil aporten els seus coneixements sobre el terreny en el camp de la seguretat, entès d'una manera àmplia, amb vincles amb altres aspectes de la política exterior, com el desenvolupament, el medi ambient i la protecció dels drets humans.

2. Material de defensa és aquell que té un caràcter exclusivament militar, mentre que el material de doble ús es pot destinar tant a usos civils com a usos militars.

3. Entrevistada a Londres, el 20 de febrer de 2007. Vegeu Alcalde (2009).

1.3 El precedent: La campanya Internacional Contra les Mines Antipersones

Fa onze anys, la comunitat internacional va aconseguir prohibir una arma inhumana coneguda com a mina antipersones o anti-personal. Es tractava d'un tipus d'armament molt barat de produir i amb uns efectes particularment cruels. D'una banda, perquè es perpetuaven en el temps durant un període molt llarg; d'altra, perquè eren necessàriament indiscriminats, ja que pel seu propi disseny era una arma que no podia distingir entre civils i soldats. Les mines quedaven plantades fins que algú accionava el seu mecanisme detonador i normalment la persona quedava ferida o moria. Els supervivents sovint han requerit amputacions, la majoria són civils i en països que ja no estan en guerra. Les comunitats n'han quedat afectades i també s'ha dificultat el retorn dels refugiats i desplaçats.

La negociació del tractat que prohibeix aquest tipus d'arma cinc anys després de la fundació de la xarxa internacional d'ONG que s'ocupaven d'aquest tema va representar un dels casos d'èxit més significatius de la mobilització humanitària dels darrers temps. Així, altres coalicions i particularment la coalició contra les bombes de dispersió l'han fet servir explícitament com a model i l'han intentat adaptar a l'hora de portar a terme les seves campanyes.

El novembre de 1991, la Fundació de Veterans del Vietnam dels Estats Units (VVAF) i Medico International, d'Alemanya, acordaven llançar una campanya conjunta que unís altres ONG en un esforç coordinat per prohibir les mines terrestres. El maig de 1992, Handicap International llançava la seva campanya, juntament amb el Grup d'Acció contra les Mines i amb Físics pels Drets Humans. Aquestes cinc organitzacions i Human Rights Watch van crear la xarxa internacional International Campaign to Ban Landmines (ICBL) l'octubre de 1992 i Jody Williams, de VVAF, en va ser la primera coordinadora.

També es van crear campanyes nacionals, coordinades per grups paraigües que unien organitzacions i xarxes. En tots els casos les campanyes nacionals es van crear

amb el doble objectiu de sensibilitzar l'opinió pública de la crisi de les mines i de fer pressió al propi govern perquè es comprometés a prohibir aquestes armes.

Cal tenir en compte el context geopolític de postguerra freda en el qual va començar aquesta campanya. Després de cinquanta anys de la política de blocs, els estats podien portar a terme accions unilaterals en política internacional. Pel que fa als esforços internacionals en desarmament, la pèrdua de primacia a l'agenda internacional per part de les armes nuclears va permetre que els efectes de les mines antipersones i d'altres armes petites poguessin ser apreciats en la seva totalitat. D'altra banda, el discurs humanitari aconseguia superar diferències ideològiques fins a aquell moment insalvables.

El primer intent real per restringir l'ús i les transferències de les mines terrestres antipersones va tenir lloc el 1995-1996, a la Conferència de Revisió de la Conferència d'Armes Inhumanes (CAI), però va acabar sense el resultat desitjat. Tot i que els assumptes relatius a la seguretat són molt resistents a pressions de la societat civil, la ICBL va reeixir en el seu esforç de cridar l'atenció de l'opinió pública sobre les conseqüències humanitàries de les mines. Presentada com una qüestió humanitària, amb estadístiques esfereïdores sobre la desproporció dels seus efectes, va ser possible emfatitzar les històries de les víctimes d'una manera més gràfica i instantània que el que succeïa en altres campanyes. A més, la implicació del Comitè Internacional de la Creu Roja va augmentar la legitimitat moral de la causa de les mines i va qüestionar seriosament la seva suposada utilitat militar. A la primavera de 1996, el suport per a una prohibició era majoritari entre moltes opinions públiques nacionals arreu del món i el grup de governs explícitament a favor seguia augmentant.

Davant la lentitud dels fòrums tradicionals de desarmament, aquests països van decidir iniciar un procés alternatiu. Així, l'octubre de 1996, el ministre canadenc d'Afers Exteriors, Lloyd Axworthy, va declarar que Canadà acolliria en catorze mesos una conferència on s'hauria de firmar el tractat de prohibició de les mines, inaugurant el procés conegut com a Procés d'Ottawa, caracterit-

zats per una relació molt propera entre estats i ONG, liderat per una coalició de petits i mitjans estats amb idees similars i voluntat de tirar cap endavant i amb unes negociacions dutes a terme fora dels canals multilaterals habituals amb l'objectiu de crear un ambient favorable per al diàleg i l'acord. Això implicava la participació a través del procés d'autoselecció,⁴ la regla de majoria de dos terços per a la presa de decisions (en contraposició a la regla de la unanimitat més freqüent en els fòrums tradicionals de desarmament), la selecció d'un president apreciat per les ONG (l'ambaixador Selebi de Sud-àfrica), i una participació plena de la ICBL a les reunions.

Les negociacions finals van tenir lloc a Oslo el setembre de 1997. Davant la presència dels EUA, la majoria dels debats es van centrar en les seves demandes plantejades rígidament com a "no negociables". Al final, els defensors que no hi haguessin excepcions en el tractat van ser més efectius a l'hora de defensar els seus arguments i els EUA van quedar aïllats.

El tractat de prohibició de les mines va ser signat en un temps rècord per 122 països. Alguns d'ells van signar després de la concessió del Premi Nobel de la Pau a la ICBL i a la seva coordinadora, Jody Williams. Després de la firma del tractat, la ICBL es va institucionalitzar, va descentralitzar la seva estructura (fins aquell moment amb una certa dominació anglosaxona i nord-americana), creant també una pàgina web molt funcional. A més, va dissenyar nous objectius, dedicant un gran esforç a produir un instrument per a la verificació de la Convenció. Així, els informes del Landmine Monitor ens recorden cada any que s'ha fet molta feina, però que encara en queda molta per fer. Cadascun dels Landmine Monitor Report té més de 1.000 pàgines i entre 60 i 100 persones treballen per a la seva publicació, que té lloc en les sis llengües oficials de les Nacions Unides (anglès, àrab, rus, portuguès, castellà i francès). Cada any se'n fa la presentació durant la reunió dels estats part a la Convenció sobre la prohibició de les mines antipersones. Un dels principals resultats de la investigació duta a terme pel Landmine Monitor és la constatació que, degut a l'estigmatització d'aquestes armes, la gran majoria dels estats que no han signat

el tractat també han complert amb l'esperit del text, de manera que la fabricació, l'ús i la comercialització de les mines antipersones per part dels estats ha pràcticament desaparegut.

En aquesta fase, es dedica una atenció especial als actors no estatals. Com a d'altres tractats i convencions, formar part del tractat de prohibició de les mines és un procés exclusiu dels estats. Els actors no estatals no poden participar en les negociacions dels tractats ni els poden signar, tot i que s'estima que avui dia, les mines antipersones són una arma principalment usada pels grups armats no estatals. Per aquesta raó, es va crear un document específic per a ells, l'Escriptura de Compromís. El març de 2000, l'organització Crida de Ginebra (Geneva Call), va obtenir la primera signatura de l'Escriptura de Compromís amb la Crida de Ginebra per a l'adhesió a una prohibició total de les mines antipersones i per a una cooperació en l'acció contra les mines.

L'èxit d'aquesta campanya l'ha transformat en un "model exportable" i algunes lliçons apreses han estat molt influents en d'altres posteriors. Entre elles, podem destacar la importància de tenir unes condicions de negociació favorables (per ex. l'accés de les ONG a les reunions i que el mecanisme de presa de decisions sigui el vot per majoria), de crear una coalició entre ONG i també amb governs i organitzacions internacionals, i d'establir un missatge clar i un objectiu concret, en un discurs explícitament humanitari.

A nivell de l'Estat espanyol, la campanya espanyola va formar part de les campanyes per la transparència en el comerç d'armes de la dècada dels anys noranta, promogudes per les grans ONG de l'Estat, com Greenpeace, Intermón Oxfam, Metges sense Fronteres i Amnistia Internacional, i amb el suport tècnic de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB, i que es basava en l'estructura, relacions i tarannà desenvolupats en les campanyes prèvies.

El 1995, organitzacions com Mans Unides, Intermón Oxfam, Acadica, Comisió Espanyola de Ayuda al Refugiado, Metges Sense Fronteres, Greenpeace, UNICEF i el Servicio Jesuista a Refugiados, van llançar la campanya "Eliminem les mines", convertint-

4. El procés d'autoselecció significa que els participants havien de comprometre's a una sèrie de principis, que a la primera reunió es resumien en el següent: "la conclusió, al més aviat possible, d'un tractat internacional jurídicament vinculant per prohibir les mines antipersones". Els països que no es comprometessin amb aquest principi podien participar a les reunions, però només com a observadors. A mesura que avançava el procés, els principis als quals s'havien de comprometre els estats que volien participar en les negociacions s'anaven fent més concrets.

se així en la representació a l'Estat espanyol de la campanya internacional (ICBL). El 29 de juliol de 1995, el Parlament Europeu va aprovar una resolució sol·licitant als països membres que prohibissin la fabricació, l'ús i l'exportació de mines antipersones. El febrer de 1997 el Congrés dels Diputats va aprovar per unanimitat demanar al Govern central que presentés un projecte de llei que prohibís la fabricació, emmagatzematge, comercialització, exportació i transferència de tot tipus de mines antipersones, bombes de dispersió i armes d'efecte similar, llei que es va aprovar el 1998.

Com a mínim cinc empreses fabricaven en aquells moments cinc tipus de mines antipersones: Bressel, Explosivos Alaveses (Expal), Explosivos de Burgos, Fabricaciones Extremeñas i Unión Española de Explosivos. Totes elles formaven part del grup DEFEX (Defensa y Exportación), controlat per l'Institut Nacional d'Indústria i receptor de subvencions públiques. Mines espanyoles s'han trobat a llocs com l'Iraq, Mauritània, les Malvines i el Marroc.

Gràcies a la pressió de la societat civil i del treball d'alguns parlamentaris, l'Estat espanyol va firmar el Tractat sobre la Prohibició de Mines el 3 de desembre de 1997 i el va ratificar el 19 de gener de 1999, convertint-se en estat part l'1 de juliol de 1999. En els anys anteriors, Espanya havia assistit a totes les reunions preparatòries del Procés d'Ottawa, però no era considerat com un dels líders del procés. En aquest sentit, segueix assistint a les reunions anuals dels estats part i segueix participant en el programa de treball intersessional, tot i que no d'una forma particularment destacada.

Un cop es va firmar el tractat i es va aprovar la llei al Parlament, la campanya espanyola va perdre intensitat i, en l'actualitat, no ha desaparegut formalment, però tampoc té un paper actiu a la societat. El Moviment per la Pau, per exemple, és una de les ONG que continua treballant en els problemes derivats de les mines.

2. LA CAMPANYA INTERNACIONAL CONTRA LES BOMBES DE DISPERSIÓ

2.1 Què són les bombes de dispersió?

Les bombes de dispersió són uns projectils de caiguda lliure o dirigida, que poden ser llençats des de terra, mar o aire i que s'obren durant la seva trajectòria, deixant caure centenars de càrregues explosives. En teoria, exploten quan arriben a terra, però tenen un marge d'error a la seva detonació de fins al 30%. Per això, poden quedar enterrades sense explotar, convertint l'àrea afectada en un ampli camp de mines. Resulten perilloses especialment per als nens per les seves formes i colors, similars a pedres, pilotes de tennis o llaunes de refrescs. Tot i que la gran majoria de les víctimes són civils, també són un problema per als soldats, com els cascs blaus destinats en aquestes zones.

Les bombes de dispersió produeixen efectes indiscriminats i desproporcionats al dany que pretenen causar. Per tant, el seu ús seria constitutiu de violació del Dret Humanitari Internacional. En primer lloc, els seus efectes es disseminen per una zona de gran amplitud i això implica que el fet de delimitar el seu impacte a un objectiu concret resulta molt difícil. És per això que quan aquestes armes són usades a prop de la població civil, constitueixen molt probablement una forma d'atac indiscriminat, ja que en una àrea de gran extensió no és possible distingir entre objectius civils i militars. D'altra banda, part de les bombes que es desprenen o fragmenten de cada "ràim" no arriben a explotar, convertint-se en una mena de mines antipersones, amb un perill evident per als habitants de la zona, fins i tot una vegada acabat el conflicte armat. De fet, la majoria de les víctimes pels efectes de les bombes de dispersió identificades fins avui són civils i, en una proporció més gran que en qualsevol altres tipus d'arma coneguda, nens.

Es tracta d'un tema que ha suscitat l'interès de les organitzacions de cooperació al desenvolupament que treballen en el terreny a llocs com el Líban, Kosovo o Cambodja. Recentment, un grup de països donants d'ajut al desenvolupament, encapçalats per Noruega, va destacar la relació tan estreta que existeix entre l'ús d'aquesta arma i les dificultats per al desenvolupament a les comunitats afectades. Com a conseqüència, en part, de les notícies que arribaven el 2006 sobre l'ús de les bombes de dispersió per part d'Israel i per la paràlisi del fòrum tradicional de desarmament per discutir sobre aquest tipus d'armament, la Convenció sobre Armes Inhumanes (CAI),⁵ el país escandinau va organitzar una conferència internacional a finals del mes de febrer de 2007 per impulsar un procés més ràpid i efectiu que tractés específicament el tema de les bombes de dispersió.

2.2 L'evolució de la xaxa internacional d'ONG

La Coalició contra les Bombes de Dispersió (CMC, per les sigles en anglès) es va fundar oficialment a L'Haia el novembre de 2003. El document fundacional feia una crida als estats per tal que adquirissin una responsabilitat especial per a la neteja dels artefactes explosius que romanen després dels conflictes armats, també coneguts com a "restes d'explosius de guerra" (REG). En aquell moment, existia la percepció que la CMC havia de ser una "campanya internacional contra (totes) les REG", no només contra les bombes de dispersió; l'argument era que la CMC havia d'omplir el buit deixat per la ICBL, que no inclou les subbombes en el seu mandat.

En el context de l'etapa post-tractat de la campanya antimines, alguns activistes havien aprofitat les reunions dels estats part a la convenció antimines, a les de la CAI i a les del Landmine Monitor per trobar-se

5. El protocol V d'aquesta Convenció (Convenció sobre Prohibicions o Restriccions de l'Ús de Certes Armes Convencionals que Puguin Ser Considerades Excessivament Nocives o d'Efectes Indiscriminats), aprovat el 2003, s'ocupa únicament dels efectes postconflicte de l'ús de les bombes de dispersió i no posseeix efectes retroactius. Aquesta és una de les principals raons per les quals és considerat insuficient pels partidaris del Procés d'Oslo.

amb altres activistes i ajudar a conscienciar sobre el tema de les restes explosives de guerra i, en particular, sobre les bombes de dispersió.⁶

El llançament de la CMC va coincidir amb les dates prèvies a la reunió governamental de la CAI el 2003. Allà es va adoptar el protocol V de la CAI, que tracta sobre restes d'explosius de guerra. Tot i la pressió d'organitzacions com el Comitè Internacional de la Creu Roja, Landmine Action, UNMAS i Human Rights Watch (HRW), el resultat va ser un document bastant dèbil respecte a les pretensions inicials. Així, el text del protocol conté nombroses advertències, els annexos tècnics no són legalment vinculants, el protocol no és retroactiu i les bombes de dispersió no reben un tractament específic.⁷

Com a conseqüència de l'adopció del protocol V, l'enfocament de la CMC va començar a canviar. El fet que els estats mostressin voluntat d'afrontar el problema general de les REG, a la vegada que defensaven el dret a fer servir les grans quantitats de bombes de dispersió que mantenien en els seus arsenals, va convèncer les ONG de la necessitat de concentrar-se en obtenir una resposta específica als problemes causats per les bombes de dispersió (Nash, 2006).

A més, l'experiència d'altres campanyes humanitàries de pressió pública suggeria que un missatge clar i concret, com "stop a l'ús de les bombes de dispersió" era essencial per a l'èxit de la campanya. Així, doncs, l'objectiu de la CMC va quedar delimitat als problemes específics de les bombes de dispersió: el problema de l'extensió de l'àrea dels seus efectes i el de l'existència de REG.

Arribats a aquest punt, les possibilitats respecte a com enfocar la solució als problemes derivats de les bombes de dispersió eren dues: prohibir-les o definir requisits estrictes respecte al seu ús.⁸ Tot i això, l'elecció entre prohibició i restricció depenia parcialment de la definició del que s'havia de prohibir o restringir.⁹

En primer lloc, organitzacions de drets humans com HRW, basant-se en una lectura rigorosa del Dret Internacional Humanitari, venien proposant des dels anys noranta una moratòria en l'ús de les bombes de

dispersió i una sèrie de reformes respecte a la prohibició de fer servir aquest tipus d'armament a prop d'àrees poblades, així com dels artefactes no equipats amb mecanismes d'autodestrucció o autoneutralització (vegeu HRW, 1999). D'altra banda, altres organitzacions com Handicap Internacional i el Comitè Central Mennonita participaven a la CMC a partir de l'experiència de la seva gent en el terreny en àrees afectades per les bombes de dispersió. Com a conseqüència, demanaven una prohibició total, argumentant que només amb una sèrie de reformes limitades no seria suficient per evitar noves víctimes.

Una posició intermèdia era la mantinguda fins a aquell moment per Norwegian People's Aid, entitat co-organitzadora de la Setmana d'Acció Contra les Bombes de Dispersió a Oslo (febrer de 2007) i partidària de la prohibició d'alguns tipus d'aquesta arma, acceptant restriccions a la prohibició pel que fa a alguns artefactes concrets que no suposessin una preocupació humanitària. Tot i això, es tractava d'una posició més propera a la prohibició que no pas a la regulació. Fins a mitjans de 2006, la posició col·lectiva de la CMC s'aproximava a la d'HRW. En paraules del coordinador de la CMC: "sembla que la manca de suport públic per a la prohibició ens porta cap a un règim de regulació de les bombes de dispersió, que en límiti l'ús de certs tipus amb alts percentatges d'error i en àrees poblades" (Nash, 2006).

En els darrers dos anys, les organitzacions de la societat civil han anat evolucionant la seva perspectiva cap a posicions més properes a la prohibició, degut a una sèrie de factors. En primer lloc, la campanya nacional belga va obtenir un èxit important en la forma d'una nova legislació que prohibeix les bombes de dispersió, que va entrar en vigor el 9 de juny de 2006.¹⁰ Això va provocar que organitzacions influents com Landmine Action al Regne Unit decidissin modificar la seva posició i apostar per la prohibició i no només per una moratòria nacional, que era el que demanaven fins llavors. D'altra banda, la correlació de forces dintre del comitè directiu de la CMC es va modificar amb l'entrada de noves organitzacions, com Norwegian People's Aid, afavorint els partidaris de la prohibició.

6. A més, Mines Action Canada va publicar un document en el context de la CAI argumentant que calia tractar aquest tema de forma específica i no difuminat en el conjunt de les REG. Entrevista amb Rosy Cave, de Landmine Action a l'època i actualment a l'UNIDIR. Londres, febrer de 2007.

7. Una interpretació més optimista de les possibilitats del protocol V es troba a "Restos explosivos de guerra", el treball fet per Gustavo Laurie, coordinador de l'UNMAS, l'agència antimines de les Nacions Unides.

8. Cal recordar que debats semblants van tenir lloc amb les mines antipersones a principis de la dècada de 1990, quan es discutia si s'havia de demanar que es prohibissin totes les mines, o només les terrestres, o només les antipersones, o només les "intel·ligents", etc.

9. En aquest sentit, una primera proposta de definició va ser presentada per Alemanya durant una de les sessions del Grup de Treball de la CAI sobre bombes de dispersió. El text de la definició traduït al català era el següent: a) Són bombes de dispersió les bombes que contenen subbombes amb explosius. Són armes que es llancen i estan dissenyades per explotar en el moment de l'impacte, amb una distribució estadística en una àrea predefinida; b) la projecció de bombes de dispersió inclou bombes d'artilleria, de míssils o llançades des d'avions; c) les bombes de dispersió es caracteritzen per una manca de capacitat de detecció d'objectius autònoms i, sovint, per l'existència d'un número elevat d'artefactes perillosos sense explotar que suposen amenaces humanitàries serioses després del seu ús; i d) el terme "bombes de dispersió" no cobreix bombes de foc directe, bomba de flamarada i fum, bomba equipada amb sensors i capacitat de detecció d'objectius autònoms, subbomba sense explosius i mines antipersones.

Aquesta diversitat de perspectives ha estat percebuda com un signe de debilitat, aprofitat entre d'altres per la indústria armamentística belga, la qual havia intentat emfatitzar les diferències entre els membres de la CMC com a argument en contra d'una acció efectiva contra les bombes de dispersió (Nash, 2006: 36). Com a reacció i sobretot a partir de la Conferència d'Oslo del febrer de 2007, les ONG de la CMC es van esforçar per unificar el seu missatge, amb l'objectiu de prohibir totalment les bombes de dispersió.

En la darrera etapa del Procés d'Oslo les ONG han anat incorporant més personal dedicat exclusivament a la lluita contra les bombes de dispersió. A més, durant el 2007 i el 2008 s'han publicat noves recerques. Al mateix temps, la CMC ha anat ampliant qualitativament i quantitativament els seus membres, des d'antics membres de la ICBL a grups per la pau, pels drets humans i humanitaris, millorant i incrementant alhora les relacions amb les ONG dels països afectats. En definitiva, la CMC ha desenvolupat una estratègia comuna per als seus esforços internacionals, centrada en l'exposició pública del problema i una creixent interrelació amb aquelles instàncies encarregades de prendre decisions a nivell nacional, especialment parlamentaris, per obtenir mesures coordinades a nivell internacional.¹¹

2.3 El procés internacional de negociacions: el Procés d'Oslo

El Procés d'Oslo té moltes semblances amb el Procés d'Ottawa de les mines antipersones. Així, tampoc a la Conferència de Revisió de la CAI de 1995 s'havia aconseguit la prohibició de les mines antipersones, però d'allà va sortir un grup d'estats amb voluntat de liderar un nou procés que finalment va ser molt efectiu. En el cas de les bombes de dispersió, un procés anàleg ha tingut lloc després del fracàs d'una nova Conferència de Revisió de la CAI el novembre de 2006. Així, davant les dificultats per arribar a un acord consensuat, Noruega va creure que hi havia suficient suport per iniciar un nou procés alternatiu a la CAI que es concentrés específicament en els efectes humanitaris causats per les bombes de dispersió.

En qualsevol cas, les mines i les bombes de dispersió tenen moltes similituds. D'una banda, hi ha aspectes tècnics, com el fet que les dues poden ser antipersones i anti-vehicles.¹² D'una altra, les dues produeixen efectes socioeconòmics a les comunitats afectades que van més enllà dels efectes purament humanitaris; en els dos casos hi ha una coalició d'ONG que dona suport a la causa i també en els dos s'ha acabat optant per processos de diplomàcia no tradicional en les negociacions.

Tot i això, les mines antipersones eren una arma amb una utilitat militar limitada i, fins a cert punt, desfasada tecnològicament, un aspecte reconegut per una gran part de l'estament militar des de mitjans de la dècada dels anys noranta. A més, hi havia una crisi humanitària de proporcions molt més grans que en el cas de les bombes de dispersió, la majoria de les quals es troben encara emmagatzemades. En el procés per prohibir les bombes de dispersió, es tractaria, doncs, d'un objectiu fonamentalment preventiu: evitar que els bilions de subbombes emmagatzemades arribin a complir el propòsit amb el qual van ser dissenyades.

Finalment, els vincles entre els dos temes són també freqüents entre els principals actors d'aquests processos, tant a nivell diplomàtic com entre els activistes. Així, seccions nacionals de la ICBL (com a Cambodja, el Japó o l'Afganistan) són membres de la CMC. D'altra banda, hi ha països clau al Procés d'Ottawa, com Bèlgica i Noruega, que també han estat liderant les negociacions sobre les bombes de dispersió.¹³ Un dels pares de la iniciativa noruega, Steffen Kongstad, cap de la delegació noruega a la Conferència d'Oslo de febrer de 2007, era l'ambaixador de Noruega a Ginebra i el cap de la delegació negociadora a la CAI, i va tenir un paper crucial al Procés d'Ottawa.

No és casualitat que hagi estat el país escandinau l'encarregat de liderar aquestes negociacions. Noruega és un país amb una tradició humanitària lligada al treball missioner protestant, amb una política exterior centrada en la promoció de valors humanitaris, la contribució a l'ajut al desenvolupament i la participació en operacions de manteniment de la pau i en processos de resolució de conflictes, com per exemple els

10. Aquesta prohibició permet dues excepcions. D'una banda, armes que no contenen subbombes explosives i que estan dissenyades per crear fum o llums; d'una altra, armes que contenen subbombes amb mecanismes individuals que van directament a l'objectiu i que, per tant, no deixen restes explosives de guerra. Són excepcions que van ser considerades acceptables per la CMC pel que fa al tractat internacional. Vegeu CMC (2007).

11. En aquest sentit, van tenir lloc diversos seminaris per informar els parlamentaris europeus, com els de Copenhaguen (març de 2004), Roma (octubre de 2004), París (octubre de 2005), Estocolm (maig de 2006) o Viena (juliol de 2006).

12. De fet, les Nacions Unides entén l'acció antimines com el conjunt de mesures contra les mines antipersones, les mines antivehicles i les restes explosives de guerra. Entrevista amb Gustavo Laurie, coordinador d'UNMAS, a Ginebra, febrer del 2007.

13. A més, fins i tot el despatx de la CMC es troba a les oficines de Landmine Action, a Londres, organització líder en la lluita contra les mines antipersones. El Fons per a la memòria de Diana, Princesa de Gal·les és un dels principals donants de Landmine Action i també de la CMC. I existeixen organitzacions com Human Rights Watch, que són membres del Comitè Directiu de la ICBL i també del de la CMC.

intents per aconseguir acords de pau entre Israel i Palestina el 1993.¹⁴ A més, el número de persones als diferents departaments del Govern noruec que provenen del teixit associatiu és el més alt d'Europa occidental.¹⁵

Si tenim en compte les característiques de la cultura política del país escandinau, la iniciativa noruega per realitzar un procés alternatiu en la negociació sobre les bombes de dispersió es pot entendre com a part d'un renovat esforç per incrementar la influència de Noruega en el món. De fet, aquesta iniciativa s'integraria en un nou programa llançat el 2003 amb l'objectiu de crear una marca distintiva de Noruega a nivell internacional com a potència humanitària, en part com a resposta als resultats d'estudis que mostraven la manca de coneixement del país escandinau entre el públic estranger.¹⁶ Des de les ONG, en línies generals es considera que aquest és un bon model en el qual basar la política exterior d'un país.

2.4 Arguments i contra-arguments

Tant les ONG i els països que donaven suport a la prohibició, com els defensors del *status quo*, sabien que era cabdal per al futur del procés imposar la seva visió del problema i, per tant, hi ha hagut un enfrontament també en el terreny dialèctic per tal d'emmarcar les discussions. Suposen les bombes de dispersió un risc per a la població civil? Fins a quin punt són útils en les accions militars de l'actualitat? Hi ha armes estúpides i armes intel·ligents? És més democràtic un acord en el context de la CAI o un procés alternatiu?

Els països més reticents al Procés d'Oslo argumentaven que la iniciativa noruega fora de la CAI no comptaria amb la participació dels principals productors de bombes de dispersió. Per aquest motiu, deien, el fòrum natural per tractar aquest tema havia de continuar essent la CAI, tot i que únicament inclou a la meitat dels estats membres de l'ONU i en els darrers anys s'ha mostrat incapaç de desenvolupar respostes efectives als problemes humanitaris causats per les bombes de dispersió. S'afirmava també que països com els EUA, Rússia i la Xina no acceptarien mai una prohibició total i s'havien de buscar, doncs, solucions més realistes. No

obstant això, i com va demostrar el cas de les mines antipersones, la negociació d'un nou tractat prohibint les bombes de dispersió podria modificar també les pràctiques dels estats no firmants del tractat, tal i com va succeir amb el Tractat d'Ottawa.¹⁷

Un argument més polèmic és el de la utilitat militar d'un tipus d'armament dissenyat principalment durant la Guerra Freda per ser usat contra columnes extenses de carros blindats. En els conflictes militars actuals, l'ús d'aquest tipus d'armament suposa sovint una dificultat afegida a les estratègies polítiques i militars, arriscant la vida dels civils i fins i tot dels propis soldats. El problema és que encara no existeix una tecnologia alternativa tan barata i efectiva per atacar els carros blindats. Tot i això, els defensors de l'arma no han aconseguit mai presentar evidència consistent de la seva suposada efectivitat militar. Aquesta incertesa ha permès a les ONG afirmar que les conseqüències humanitàries de les bombes de dispersió sempre seran més grans que qualsevol utilitat militar que puguin tenir.

Els estats favorables a l'*status quo* argumentaven que ja hi ha disposicions legals que regulen l'ús d'aquestes armes. No obstant això, la debilitat del dret internacional humanitari existent permet sovint interpretacions ambigües de les seves disposicions. Davant d'aquesta situació, les ONG afirmaven que eren necessàries regles específiques sobre les bombes de dispersió per evitar els atacs indiscriminats i per obligar els usuaris d'aquestes armes a fer-se responsables dels seus efectes en les fases posteriors al conflicte.

Tal i com va succeir en el cas de les mines antipersones, alguns estats que expressaven la seva preocupació pel problema, també afirmaven estar compromesos amb la millora de la fiabilitat de les bombes de dispersió. Es tractava, doncs, d'enfocaments tècnics que, en el millor dels casos, podrien millorar la fiabilitat de l'arma respecte a les situacions postconflicte, però que en cap cas podien solucionar el problema causat per l'extensió de l'àrea dels seus efectes, fent així indiscriminades les accions militars que utilitzen les bombes de dispersió. Es tractava d'una repetició dels debats de mitjans de la dècada dels noranta respecte a les virtuts de les mines "intel·ligents".

14. Amb l'objectiu de plasmar en instruments legals concrets aquests principis, compartits per un conjunt de països petits i mitjans, Noruega és un dels fundadors de la xarxa de seguretat humana, que intenta reproduir el model de "nova diplomàcia" del Procés d'Ottawa a d'altres àrees properes, en els àmbits del desarmament, el medi ambient, els drets humans i el desenvolupament internacional. Vegeu <http://www.humansecuritynetwork.org>

15. Dos exemples: el 1990 el conseller del ministre d'Afers Exteriors (i posteriorment ministre adjunt d'Afers Exteriors) era Jan Engeland (qui prèviament havia presidit la secció noruega d'Amnistia Internacional i havia treballat també per al Comitè Internacional de la Creu Roja), persona que resultaria clau en el lideratge noruec en les negociacions per prohibir les mines antipersones i secretari general adjunt per a Afers Humanitaris durant la crisi del Líban el 2006. En segon lloc, des de 2005 el ministre d'Afers Exteriors és Jonas Gahr Store, antic secretari general de la Creu Roja noruega i que va ser l'encarregat d'iniciar els discursos a la Conferència d'Oslo.

16. En altres paraules, mentre països com els EUA, la Xina, el Regne Unit i França es preocupen per millorar la seva imatge, "el principal problema de la diplomàcia pública de Noruega és la invisibilitat (...) Noruega pot ser únicament el país número 115 en termes d'extensió, però està liderant el món com a potència humanitària, superant tots els altres països en contribució a l'ajut al desenvolupament, en rol a les operacions de pau i en els processos de pau, i en compromís per desenvolupar nous tipus de governança global" (Leonard i Small, 2003: 34).

17. Per a una anàlisi més detallada dels efectes de la implementació del Tractat de prohibició de les mines, vegeu el *Landmine Monitor 2004* i Williams et al. (2008).

Segons aquest argument, els artefactes amb mecanismes d'autoneutralització i d'autodestrucció suposarien un risc menor que els altres tipus de bombes de dispersió i, per tant, eren acceptables per a la comunitat internacional. No obstant això, l'ús d'aquestes armes en conflictes recents com a l'Iraq o al Líban han demostrat que la fiabilitat de les bombes amb mecanismes d'autodestrucció no està clara. Al Líban, després de l'alto el foc, un gran número de subbombes van ser trobades completes, sense explotar, tot i tenir mecanismes d'autodestrucció, fet que alguns experts han considerat com un gest de bona voluntat per part de soldats israelians que no aprovaven la seva pròpia actuació.

Un altre punt de conflicte sorgeix quan es parla de rebaixar el nivell d'error d'aquesta arma, i prohibir-ne, així, les menys efectives. La CMC ha argumentat sòlidament que el nivell d'error no es pot abordar només des d'una perspectiva tècnica, perquè existeixen molts altres factors que hi influeixen, com les condicions meteorològiques, l'estat del terreny, l'experiència del pilot, etc. En qualsevol cas, fins i tot assumint que els nivells d'error poguessin ser disminuïts, l'enorme quantitat de subbombes disseminades per les bombes de dispersió significa que un nivell d'error mínim es traduiria igualment en un clar risc per a la població civil. Les ONG afirmàvem que la solució no era només prohibir un tipus concret de subbombes de dispersió, perquè existien grans quantitats de subbombes emmagatzemades i, per tant, sense un enfocament complet del problema, podrien (re)vendre's a un preu més baix a governs i també a grups armats no estatals.

En qualsevol cas, el cert és que els estudis de la percepció de la utilitat militar d'aquesta arma mostraven que no existia prou suport per a una prohibició acordada en un fòrum regit per la regla de la unanimitat. Tot i això, també és cert que existia un grup de països potencialment favorable a un eventual tractat. Entre ells, podem destacar, en primer lloc, els països europeus, amb soldats destinats a missions de manteniment de la pau que necessiten armes fiables que puguin discriminar entre objectius civils i militars. D'altra banda, els països sud-americans, els quals tampoc han d'afrontar amenaces directes de grans quantitats de carros armats.

Finalment, els països afectats tenien un interès lògic que s'aprovés un tractat que, entre d'altres coses, contemplaria la neteja de les zones contaminades i l'assistència a les víctimes i als supervivents, sufragades principalment pels països productors i usuaris d'aquestes armes.

2.5 La Conferència d'Oslo de febrer de 2007

Noruega va finançar gran part dels costos derivats de l'organització de la conferència d'Oslo, amb l'objectiu clar de crear un ambient relaxat de treball i col·laboració entre els diplomàtics. El procés iniciat el febrer de 2007 és un exemple del que des de la dècada dels noranta es coneix com a "nova diplomàcia" i que es caracteritza per processos de negociació multilaterals i oberts, amb regles flexibles i amb un paper protagonista de la societat civil, on el lideratge d'una sèrie d'individus representant països i organitzacions internacionals, amb idees i interessos comuns impulsa processos alternatius de negociació davant la paràlisi generalitzada dels fòrums tradicionals, en molts casos degut a la regla de la unanimitat requerida per a la presa de decisions. Així, a la reunió d'Oslo hi va haver una col·laboració estreta entre la CMC i el Govern noruec, amb un intercanvi constant d'informació i amb reunions obertes, fet que facilitava que molts dels assistents alternessin la trobada oficial amb les activitats organitzades per les ONG.

D'altra banda, i com succeí al Procés d'Ottawa de les mines, en aquest tipus de processos la participació dels estats es regia per procediments d'auto-selecció. En altres paraules, només acudeixen a les reunions aquells que han mostrat una voluntat de prendre accions per tractar el problema d'una forma efectiva, acceptant d'entrada una sèrie de principis, més concrets a mesura que avança el procés. Això és fonamental per evitar posicions negatives de països que poden entorpir i bloquejar les negociacions als fòrums tradicionals. A més, així s'obliga els estats a escollir entre estar en el grup de països que efectivament negociarà un nou procés de desarmament internacional o quedar-se'n fora; és a dir, han de prendre partit públicament, de manera que el seu comportament

18. *Els principals missatges repetits a Oslo van ser: Les bombes de dispersió estan fora de control; aquesta setmana és el principi de la solució; s'ha de negociar en un fòrum que superi la tirania del consens; no cal protegir les bombes de dispersió, sinó la població civil, sobretot els nens; als arsenals dels països hi ha milers de milions de subbombes; les bombes de dispersió són potencialment molt més destructives que les mines antipersones; aquest tema és urgent. Cal evitar una altra crisi humanitària; "just do it"; el problema no s'acabarà amb millores tècniques; es tracta d'un problema humanitari i que afecta el desenvolupament de les comunitats; el seu ús és contrari al dret internacional humanitari. Vegeu Alcalde (2007).*

19. *En aquest sentit, Jody Williams començava una part del seu discurs del dia 21 de febrer a Oslo agraint irònicament l'ús que n'ha fet Israel: "Gràcies, Israel", ja que això afavoreix la visibilitat dels efectes de les bombes de dispersió.*

20. *Una de les dades més citades era que sis mesos després de l'alto del foc al Líban, com a mínim 200 civils havien mort o havien estat ferits per subbombes de bombes de dispersió que romanien sense explotar. A tall d'exemple, el coordinador de la CMC, Thomas Nash, destacava el notable increment de visites a la pàgina web de la coalició www.stopclustermunitions.org com a conseqüència de la crisi del Líban (Nash, 2006: 40).*

21. *Si volem explicar els canvis de posició d'alguns països, cal entendre que els estats no són entitats unitàries i hermètiques, sinó que sovint amaguen opinions i interessos diversos, amb tensions freqüents entre els ministeris de defensa i afers estrangers i (on n'hi ha) sobretot amb el ministeri pel desenvolupament internacional. Per exemple, el Regne Unit va signar la declaració de la Conferència d'Oslo, però encara apostava per tractar el tema principalment en el context de la CAI, una situació recordada pel secretari d'Estat per al Desenvolupament Internacional el novembre de 2006: "és difícil veure com podem mantenir una posició tan prominent contra les mines antipersones, i al mateix temps, continuar mantenint que l'ús de les bombes de dispersió és acceptable". El 19 de març de 2007, el Regne Unit va anunciar una prohibició de les bombes de dispersió "no intel·ligents", és a dir, sense mecanismes d'autoneutralització ni d'autodestrucció. Fins i tot Noruega va patir aquest tipus de divisions a la Conferència de Dublín el maig de 2008, en gran part degut a la pressió dels EUA, tal i com explicaven els diplomàtics noruecs en un documental emès recentment per la televisió pública noruega NRK titulat "Klasevæpen – det umuliges kunst", que en català seria alguna cosa semblant a "bombes de dispersió – l'art impossible".*

22. *De fet, una sèrie de països que van votar positivament la Declaració d'Oslo van explicitar que entenien que el punt segon es referia explícitament a seguir tractant aquest tema en el context*

tament pot ser després controlat i se'ls pot demanar comptes en casos d'incoherència entre fets i paraules.

L'encarregat de presentar la iniciativa noruega a Oslo va ser el ministre noruec per al desenvolupament internacional i ho va fer citant el famós eslògan de la firma Nike ('Just do it'). Després de recordar altres exemples d'accions col·lectives efectives per part de la societat civil, com la lluita contra l'apartheid a Sud-àfrica, el moviment pels drets civils de la població afroamericana als EUA o fins i tot l'abolició de l'esclavisme, Erik Solheim va apel·lar al cèlebre missatge de la marca esportiva per il·lustrar la idea segons la qual, l'única cosa que calia fer per prohibir les bombes de dispersió era precisament això: fer-ho.

La gravetat del problema es va transmetre per mitjà de la repetició de missatges clars i concrets per determinades personalitats públiques. A més, una sèrie d'estadístiques van ser distribuïdes als diplomàtics i als mitjans de comunicació presents a Oslo, humanitzades amb la presència de supervivents ferits per l'explosió de bombes de dispersió utilitzades durant el conflicte de Kosovo.¹⁸ Cal interpretar en aquest sentit l'apassionada intervenció de la Premi Nobel de la Pau pel seu treball com a coordinadora de la ICBL, Jody Williams, que va explicar amb extrema cruesa els efectes humanitaris derivats de l'ús d'aquestes armes al Sudan.

En el context de la Conferència d'Oslo (febrer de 2007), és necessari destacar la importància dels esdeveniments del Líban d'agost de 2006, els quals van contribuir a accelerar el procés de negociació sobre les bombes de dispersió.¹⁹ Paradoxalment, doncs, el bombardeig va tenir alguns aspectes col·laterals positius, ja que va provocar una intensa resposta dels mitjans de comunicació, centrada en les dificultats de les tasques de neteja i desminatge de la zona i en els problemes socioeconòmics per a les comunitats de les zones afectades degut a la presència d'artefactes sense explotar.²⁰

Entre els 46 països signants de la Declaració d'Oslo hi havia la meitat dels productors del món (34), un terç dels que emmagatzemen bombes de dispersió, sis que n'usen o n'han usat, sis països afectats i sis

països no membres de la CAI.

Alguns països que van decidir liderar conjuntament el procés van ser, a més de Noruega, Àustria, Bèlgica, Costa Rica, Irlanda, Mèxic, Nova Zelanda i el Perú. Els partidaris del Procés d'Oslo van considerar un èxit important la resposta positiva per part de països que en l'àmbit de la CAI havien mostrat postures contràries a un procés alternatiu, com Canadà, el Regne Unit, França, Itàlia, Alemanya i Suïssa. És probable que aquest fet facilités el vot a favor d'altres països amb preferències menys definides.²¹

La declaració aprovada a Oslo el febrer de 2007 era un text deliberadament ambigu i obert a diferents interpretacions. En primer lloc, s'especificava que només serien prohibides les bombes de dispersió que produeixen "danys humanitaris inacceptables". Alguns països, com Mèxic o el Líban, consideraven que totes les bombes de dispersió en produeixen. Per a d'altres, com Alemanya o el Regne Unit, només una petita proporció del total havien de ser prohibides. El segon punt feia referència a la possibilitat de tractar paral·lelament aquest tema en el context de la CAI.²² I el tercer, a la delimitació temporal del procés, ja que, tot i que el text afirmava que hi haurà un nou tractat el 2008, països com Alemanya, Suïssa o Canadà interpretaven aquesta frase com un "objectiu ambiciós", però no com una data per tenir un document legalment vinculant.

Cal remarcar l'existència en aquest procés d'importants aliats de la CMC, pel que fa a actors governamentals d'altres àmbits, al Comitè Internacional de la Creu Roja i a diversos departaments de l'ONU. A Oslo, la presència d'ONG que formen part d'altres xarxes i processos de negociacions internacionals, com el del futur tractat de comerç d'armes va resultar essencial per influir en alguns governs, com el del Regne Unit.²³ D'altra banda, el Comitè Internacional de la Creu Roja ha anat recordant regularment les preocupacions humanitàries derivades de les bombes de dispersió des del seu informe sobre Kosovo publicat l'any 2000 i va plasmar el seu compromís en l'organització, l'abril de 2007, d'una reunió d'experts a Suïssa, per discutir sobre la utilitat militar d'aquest tipus d'armament. Finalment,

algunes agències de l'ONU, com UNICEF, UNMAS, el PNUD i OCHA, van signar una declaració el 2003 demanant una moratòria en l'ús de les bombes de dispersió. També l'antic secretari general de l'ONU, Kofi Annan, va realitzar diverses declaracions emfatitzant el problema humanitari i demanant als estats que incloguessin aquest tema en l'agenda d'assumptes prioritaris per a la CAI.

2.6. Un nou rol per a la ICBL

En el context del Procés d'Oslo, per primera vegada la Campanya Internacional Contra les Mines Antipersones (ICBL, per les seves sigles en anglès) ha decidit implicar-se a fons en un assumpte diferent de les mines, aportant la legitimitat que li dona el tractat de prohibició de les mines i el Premi Nobel de la Pau davant els governs, les institucions internacionals, l'opinió pública i les pròpies ONG del sector. Jody Williams, líder històrica de la ICBL i coreceptora del Premi Nobel de la Pau el 1997, ha estat present a les conferències principals del procés (Oslo, Lima, Dublín, etc.), de la mateixa manera que molts dels antics membres d'aquesta xarxa.²⁴ La credibilitat que aporten individus com la mateixa Williams o Stephen Goose, cap de l'àrea de desarmament de Human Rights Watch i persona clau en el Procés d'Ottawa, queda reflectida en la forma com van ser presentats a Oslo a la conferència inaugural del procés el febrer de 2007: "el mite, la llegenda" viva del moviment.

Abans que la ICBL s'integrés al nucli de la CMC, algunes de les principals organitzacions membres de la ICBL ja estaven implicades a la CMC, com Handicap International o Human Rights Watch. Però la decisió de la ICBL de formar part del Comitè Directiu és més recent. Es tracta d'una decisió que va haver de superar l'oposició dels que temien perdre "la concentració en el tema de les mines".²⁵

La ICBL va mostrar el seu suport quan el procés ja estava en marxa i les seves possibilitats d'èxit eren, per tant, més grans. És a dir, una cop Noruega va haver declarat, al final de la Conferència de Revisió de la CAI (novembre de 2006), la intenció d'organitzar la Conferència d'Oslo del febrer de 2007. De fet, la ICBL no havia participat

com a tal en el procés de creació de la CMC i no va decidir fins al desembre de 2006 formar part activa de la CMC.²⁶ Com a resultat d'aquesta incorporació, la CMC va augmentar notablement la seva presència als mitjans de comunicació, la seva legitimitat i les seves relacions amb diferents sectors de la societat i de la política internacional. Per exemple, sis dels països presents a la Conferència d'Oslo el febrer de 2007 no formaven part de la CAI, però mantenien vincles estrets amb la ICBL. A més, la ICBL tenia l'experiència d'un procés similar una dècada abans.²⁷

De manera semblant a la ICBL, altres organitzacions, com el Centre Internacional de Ginebra per al Desminatge Humanitari, han adaptat els seus objectius a mesura que avançava el procés de negociacions. Així, tot i que aquest centre es va crear específicament per tractar els assumptes derivats de les mines antipersones, avui dia han integrat altres temes (en particular, les bombes de dispersió) en la seva missió.²⁸

Després de la Conferència d'Oslo, els objectius de la CMC es van centrar en assegurar que el tractat prengués la forma d'una prohibició i no d'una restricció i que les bombes de dispersió amb mecanismes d'autoneutralització i d'autodestrucció no fossin exemptes del text legal. D'altra banda, el grup de 46 es va anar expandint per integrar més països, particularment de les regions afectades, a la vegada que es pressionava els estats signants de la Declaració d'Oslo —sobretot, estats clau com el Regne Unit, França o Alemanya— perquè prenguessin mesures concretes a nivell nacional per renunciar a aquest tipus d'armament mitjançant una prohibició o, com a mínim, una moratòria. La *Fundació per la Pau*, per la seva banda, demanava al Govern espanyol que prohibís les bombes de dispersió.²⁹ Aquests van ser els principals objectius de la reunió governamental a Lima a finals de maig de 2007, juntament amb l'obtenció del suport de tots els països de la regió de l'Amèrica Central i del Sud.

Just abans de la reunió de Lima, hi va haver una reunió d'experts durant el mes d'abril de 2007 a Suïssa, organitzada pel Comitè Internacional de la Creu Roja, on es van discutir diversos aspectes sobre la utili-

de la CAI. Entre d'altres, podem destacar Alemanya, França, els Països Baixos, Itàlia, Letònia, el Regne Unit i Suïssa. Espanya no ho va mencionar en expressar el seu vot, però durant la seva primera intervenció s'havia manifestat d'una manera similar.

23. El Regne Unit argumentava que era necessari un consens en el tema de les definicions abans de poder iniciar el procés, una postura contrària a la que havia manifestat només unes setmanes abans respecte al comerç d'armes. En paraules de Richard Moyes, de *Landmine Action*: "El tractat contra el comerç d'armes va ser important aquesta vegada. Sobretot perquè el Regne Unit feia servir arguments contraris als que havia utilitzat en aquell fòrum. Oxfam i Amnistia Internacional eren amb nosaltres i van poder recordar-ho als diplomàtics britànics. Tot i que fins a Oslo no havien estat massa implicats en aquest tipus de reunions, la seva perspectiva més ampla (i algunes relacions personals) ens van ser molt útils. També gent de l'UNIDIR va recordar la paradoxa de la posició britànica a la seva intervenció". Entrevista amb Richard Moyes, el 22 de febrer de 2007 a Oslo.

24. Jody Williams és també la fundadora de la iniciativa de diverses dones guardonades amb el Premi Nobel de la Pau i que el 15 de novembre de 2006 va fer una crida als governs perquè comencessin a treballar en un nou tractat internacional sobre bombes de dispersió. La resta del grup està format per Shirin Ebadi, Wangari Maathai, Rigoberta Menchú Tum, Betty Williams i Mairead Corrigan Maguire.

25. Entrevista amb David Atwood, director de l'Oficina dels Quàquers a Nacions Unides, Ginebra, febrer de 2007.

26. Entrevista amb Kasia Derlicka, coordinadora de campanyes de la ICBL i del tema de les bombes de dispersió, 23 de febrer de 2007, a Oslo. El text concret de la declaració diu que "la ICBL decideix aprovar activament el procés internacional per prohibir les bombes de dispersió; a més, la ICBL entra a formar part del comitè directiu de la CMC".

27. També les ONG que treballaven en el tema de les mines van haver de tractar i superar conflictes personals i d'objectius (cal recordar que el tractat final només prohibeix les mines terrestres antipersones). Veure Williams et al. 2008.

28. Entrevista amb Davide Orifici, del Geneva International Center for Humanitarian Demining. Ginebra, abril de 2007.

29. El 17 d'abril de 2007 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "La Fundació per la Pau demana al Govern espanyol que prohibeixi les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacionperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=31

tat militar d'aquest tipus d'armament.³⁰ En aquella reunió, els qui argumentaven a favor de la utilitat militar de les bombes de dispersió no tenien preparat el material rigorós suficient per avalar les seves tesis i, per tant, no van aconseguir presentar el cas d'una manera convincent. Això vol dir que des d'aquell moment, els qui van sentir la responsabilitat de defensar els seus arguments van ser els partidaris d'aquest tipus d'arma, fet que va ser interpretat des d'organitzacions com Landmine Action o la pròpia CMC com el més important resultat de tot el procés fins aleshores. Així, les solucions proposades com a contraproposta a la posició de les ONG no estaven basades en una anàlisi o una investigació sòlides. Per exemple, la proposta d'Alemanya a la CAI argumentava que les bombes que havien de ser considerades perilloses eren les que tenien un nivell d'error de més de l'1%, sense fonamentar aquesta xifra en cap anàlisi científica que hagués arribat a la conclusió que és aquest el nivell ideal i no el 2% o el 0,5%.³¹

L'evolució del Procés d'Oslo preveia un resultat positiu per a les ONG agrupades a la CMC i per als països que lideraven el procés. Cada cop hi havia més estats que s'adherien al text aprovat a Oslo. Tot i això, les negociacions cap a un document legalment vinculant encara havien de determinar què era exactament el que s'acabaria prohibint, què era el que s'acabaria restringint i què era el que s'acabaria permetent. Les reunions següents a diversos llocs del planeta, com la de Viena el desembre de 2007 i, particularment, la de Dublín al començament del 2008 acabarien de clarificar aquestes qüestions.

2.7. Des d'Oslo (febrer 2007) fins a Dublín (maig 2008)

Del 23 al 25 de maig de 2007, més de 70 països es van reunir a la capital del Perú, Lima, per fer avançar el procés internacional per a la prohibició de les bombes de dispersió.³² El procés s'havia iniciat el febrer de 2007 a Oslo, on 46 països havien signat una declaració on es comprometien a crear un tractat internacional que regulés aquestes bombes a partir de l'any 2008. La *Fundació per la Pau* demanà al Govern espanyol, un dels països signants de l'acord i presents

a la conferència de Lima, que tingués una implicació activa en aquesta cimera i que n'assumís els compromisos.

Coincidint amb la celebració de la Conferència de Lima, la *Fundació per la Pau* posà en marxa una ciberacció on es convidava els ciutadans que s'adrecessin al President del Govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, per demanar-li que prohibís l'ús, la fabricació i l'emmagatzematge de les bombes de dispersió.³³ Amb aquesta acció la *Fundació per la Pau* volia aconseguir el màxim nombre possible d'adhesions per exercir una major pressió ciutadana sobre l'Executiu. Es recordava així que l'Estat espanyol era un dels fabricants d'aquest tipus d'armes que violen el Dret Internacional Humanitari i que l'exèrcit espanyol disposava d'aquest tipus d'armament i l'utilitzava.

De fet, fins a aquell moment Espanya no havia estat conseqüent amb la seva postura a nivell internacional. Així, tot i haver participat a la primera reunió d'Oslo, l'esperit de la iniciativa noruega no es concretava, a la pràctica, en deixar de produir i comercialitzar aquests explosius. Mentre no es concretava l'acord internacional, les ONG espanyoles demanaven al Govern que anunciés una moratòria total en l'ús d'aquestes armes, unint-se així a països com Bèlgica, Àustria, Suècia, Noruega, Bòsnia i Hercegovina o Cambodja. En aquest sentit cal destacar que, en el context del debat de la llei sobre comerç d'armes a l'Estat espanyol, es va proposar que es modifiqués la llei anti-mines espanyola perquè prohibís també les bombes de dispersió.³⁴

El 22 de maig, la CMC organitzà un Fòrum Regional de la Societat Civil on es feren debats i conferències sobre l'abast i les repercussions de les bombes de dispersió, amb la participació de diverses personalitats, com la Premi Nobel de la Pau, Jody Williams. La trobada de Lima representava la segona etapa del procés de negociació contra els danys humanitaris causats per les bombes de dispersió. Conseqüentment, els diferents governs havien de passar de les declaracions a l'acció, assumint compromisos concrets per poder avançar en el procés de creació d'un nou instrument internacional legalment vinculant que, de forma efectiva, abordés la problemàtica que representa l'ús

30. L'informe de la reunió del 18 al 20 d'abril a Montreux, Suïssa, porta el títol "Humanitarian, military, technical and legal challenges of cluster munitions" i el trobareu a http://www.stopclustermunitions.org/files/ICRC_experts%20meeting%20report.pdf

31. Comunicació per correu electrònic amb Richard Moyes, Policy & Research Manager, Landmine Action, 11 de juny de 2007.

32. El 21 de maig de 2007 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "Comença la conferència de Lima sobre les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacioerlapau.org/sala_prensa/interior_prensa.php?id=38

33. http://www.fundacioerlapau.org/campanyes/dispersio/ciberaccio_dispersio.php

34. Aquesta proposta va ser presentada pel representant de Convergència i Unió. Vegeu http://www.congreso.es/public_oficiales/L8/CONG/DS/PL/PL_255.PDF

d'aquestes bombes per a la població civil.

Al final, 28 països més es van sumar als 46 que ja havien firmat la declaració d'Oslo. Des de la *Fundació per la Pau* es veia l'evolució del Procés d'Oslo amb optimisme: "Cada dia, persones de tot el món moren o queden ferides per bombes de dispersió. No podem pal·liar aquest sofriment, però la productiva discussió que ha tingut lloc a Lima reforça la nostra creença que podem evitar futures morts i ferides, i alleugerir el dolor d'aquells que ja estan patint", afirmava Eugeni Barquero, responsable de campanyes de la *Fundació per la Pau*. "El fet que més de 70 països estiguin d'acord en l'elaboració d'un tractat només tres mesos després d'Oslo demostra que podem aconseguir un text que sigui realment efectiu, en un espai curt de temps", afegia Barquero.³⁵

Durant tres dies, a Lima, s'havia discutit sobre els elements substancials del futur nou tractat i els diplomàtics s'havien mostrat d'acord en la necessitat que inclogués obligacions per oferir assistència a les víctimes, netejar els terrenys contaminats, destruir estocs i oferir cooperació i assistència internacionals. Entre els nous països que se sumaven al procés hi havia Laos, el país més afectat del món per aquestes armes. A més, Hongria va anunciar a Lima una moratòria immediata, sumant-se així a Àustria, Bòsnia i Hercegovina i Noruega, que ja havien renunciat a l'arma, i a Bèlgica, que l'havia prohibit l'any 2006.

A nivell regional, cal reconèixer que els estats africans van mostrar un compromís particularment actiu amb el nou tractat, mentre Perú va llançar la iniciativa regional per una Amèrica Llatina lliure de bombes de dispersió. El mapa de ruta de trobades també va avançar amb l'anunci que Bèlgica i Costa Rica acollirien trobades regionals per a la preparació de la nova conferència internacional de Viena del desembre de 2007.

La Cluster Munition Coalition havia avisat abans de la conferència de Lima que certs països intentarien debilitar i alentir el futur tractat sobre bombes de dispersió. Països com Argentina, Austràlia, Finlàndia, França i Polònia volien que s'incloguessin àmplies excepcions per permetre l'ús de bombes de dispersió amb mecanismes autodestructius, tot i la clara evidència en els conflictes re-

cents d'Iraq i el Líban que aquests mecanismes no funcionen. Altres països, com el Regne Unit i el Japó, pressionaven perquè hi hagués un període de transició molt llarg durant el qual les armes prohibides es poguessin seguir utilitzant. Tot i així, amb un ampli suport per un tractat exhaustiu i efectiu que incloïa més de 20 països, la CMC i la *Fundació per la Pau* estaven satisfetes amb el progrés de les converses: "Un petit grup de països que han anat a Lima estaven més interessats a protegir les seves bombes de dispersió obsoletes que a protegir els civils. Estem contents de veure que els països amb un interès real de prohibir les bombes han prevalgut", afirmà Eugeni Barquero.

En aquest context, la *Fundació per la Pau* continuà demanant al Govern espanyol una implicació activa en aquest procés i, per tant, que donés passos cap a la prohibició de l'ús, la fabricació i l'emmagatzematge de les bombes de dispersió, tal com ja havien fet altres països del nostre entorn.

La conferència de Lima demostrà que aquest nou procés comptava amb el suport necessari i que era el moment oportú per negociar un tractat sobre aquestes armes abans que el problema tingués l'abast global de les mines antipersones. Les següents trobades internacionals serien a San Juan (Costa Rica) el setembre de 2007, a Viena (Àustria) el desembre, a Wellington (Nova Zelanda) el febrer de 2008 i a Dublín (Irlanda) el maig de 2008.

A la primera Conferència Regional sobre Bombes de Dispersió d'Amèrica Llatina, 18 països es van reunir a San José de Costa Rica els dies 4 i 5 de setembre (només Cuba va rebutjar la invitació de participar-hi), on quatre països més se sumaven a la iniciativa d'assolir un nou tractat internacional que prohibís les bombes de dispersió.³⁶ Amb el compromís del Salvador, Hondures, Nicaragua i Uruguai, eren ja 80 els països que donaven suport al Procés d'Oslo. A més, la majoria dels països llatinoamericans van donar suport a la proposta del Perú i de Costa Rica per a la creació d'una Zona Lliure de Bombes de Dispersió, invocant el lideratge i la visió d'aquesta regió en l'establiment del Tractat del Tlatelolco, els anys 60, que prohibia l'adquisició d'armes nuclears.

35. El 26 de maig de 2007 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "El tractat sobre les bombes de dispersió obté un ampli suport a la conferència de Lima". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=39

36. El 10 de setembre de 2007 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "El suport a la prohibició de les bombes de dispersió creix a Amèrica Llatina". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=47

Prèviament a la reunió, Argentina va informar oficialment que havia destruït els seus estocs de bombes de dispersió i Xile va declarar que n'havia deixat de produir i que no ho faria en el futur. D'altra banda, Brasil va ser l'únic país que no va expressar el seu suport al Procés d'Oslo. Cal recordar que Brasil és un productor i exportador significatiu de bombes de dispersió i compta amb importants estocs d'aquestes armes.

El 5 de novembre de 2007, Dia Mundial d'Acció contra les bombes de dispersió, cinc ONG de l'Estat espanyol feien públic un manifest conjunt per aconseguir la prohibició de les bombes de dispersió: la *Fundació per la Pau*, Greenpeace, el Moviment per la Pau, Justícia i Pau i la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Les ONG demanaven al Parlament de Catalunya que es pronunciés a favor del Procés d'Oslo i al Govern central que prohibís l'ús, la fabricació, l'emmagatzematge i la comercialització de les bombes de dispersió.³⁷

Aquesta jornada reivindicativa, que organitzà la Clusters Munition Coalition a nivell internacional, s'havia convocat just un mes abans que se celebrés la Conferència de Viena. Amb accions coordinades a més de 40 països d'arreu del món, es volia cridar l'atenció als ciutadans sobre el terrible impacte de les bombes de dispersió en la població civil, i animar-los a que se sumessin a les iniciatives per aconseguir un tractat que prohibís aquestes armes.

La Conferència de Viena va ser, doncs, la següent trobada internacional del Procés d'Oslo. A la capital austríaca, els governs havien de discutir el contingut del futur tractat internacional i era important que la societat civil els fes arribar les seves demandes. D'altra banda, el Parlament Europeu havia aprovat una resolució de suport al Procés d'Oslo i al futur tractat internacional. El text reclamava a tots els estats membres de la UE que emprenguessin mesures per prohibir l'ús, la producció, l'exportació i l'emmagatzematge d'aquestes bombes.

138 governs d'arreu del món i gairebé 150 activistes d'una cinquantena de països es van reunir a Viena entre el 4 i 7 de desembre per participar en la Conferència Internacional sobre les bombes de dispersió, un graó més en el procés que havia comen-

çat a Oslo el febrer de 2007. Cal destacar que més d'una vintena de països hi participaven per primera vegada. Durant aquests quatre dies, estats i societat civil van debatre sobre els elements més substantius del contingut del futur tractat: la pròpia definició d'aquest tipus de bombes i el seu abast, l'assistència a les víctimes i la cooperació internacional amb les comunitats afectades pel seu ús, així com els terminis d'aplicació i transició del tractat, una vegada aquest fos aprovat.

El 7 de desembre de 2007 la Conferència de Viena per prohibir les bombes de dispersió conclouïa amb un important èxit de participació.³⁸ Tot i això, alguns països, com Japó, el Regne Unit o Finlàndia, continuaven defensant que s'incloguessin àmplies excepcions a la prohibició per permetre l'ús de les bombes de dispersió amb mecanismes autodestructius i d'autoneutralització, plantejant, per tant, que aquest tipus de bombes quedessin fora del tractat. Un altre grup de països, encapçalat per Alemanya, intentava deixar fora de l'abast del tractat aquells models que, segons ells, tenien un alt grau de fiabilitat en aconseguir el seu objectiu.

No obstant, molts altres països (sobretot els africans, llatinoamericans i alguns europeus), juntament amb les agències de Nacions Unides, el Comitè Internacional de la Creu Roja i la Cluster Munition Coalition, van mantenir una posició clara i ferma sobre la necessitat de la prohibició total. Per la seva banda, les ONG espanyoles, la *Fundació per la Pau*, Greenpeace, el Moviment per la Pau, Justícia i Pau i la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat continuaven demanant la prohibició de totes les bombes de dispersió.

El govern d'Àustria va anunciar durant el transcurs de la Conferència que aquella mateixa setmana presentaria una iniciativa parlamentària per tal de prohibir la producció, l'ús, l'emmagatzematge i la comercialització de totes les bombes de dispersió, sumant-se a Bèlgica, que ho havia fet el 2006; i a Noruega, Hongria i Holanda, que havien decretat una moratòria unilateral. Àustria exemplificava així com es podia passar de les paraules als fets en aquest procés.

Després de Viena, les negociacions van continuar el mes de febrer de 2008 a Nova

37. El 5 de novembre de 2007 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "Cinc ONG llancen un manifest conjunt per aconseguir la prohibició de les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=55

38. El 7 de desembre de 2007 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "La Conferència de Viena per prohibir les bombes de dispersió: un èxit de participació". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=62

Zelanda, a la penúltima trobada internacional del Procés d'Oslo, amb la participació de més de 500 representants de 122 governs, així com d'organitzacions de la societat civil i supervivents de les bombes de dispersió procedents de 38 països.

En aquells moments, la societat civil catalana i espanyola havia assolit un grau elevat de coordinació, tant a nivell d'organització com d'iniciatives. Així, durant els darrers mesos del 2007, s'havia constituït formalment la CMC Barcelona, una coalició d'abast estatal formada per la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, la *Fundació per la Pau*, Justícia i Pau i el Moviment per la Pau. Coincidint amb la Conferència de Wellington, la CMC Barcelona i Greenpeace van presentar la nova pàgina web de la campanya espanyola per a la prohibició de les bombes de dispersió "Stop bombes de dispersió": www.stopbombesdispersio.org.³⁹

Durant la setmana de negociacions diplomàtiques a Nova Zelanda, les veus de les víctimes i dels estats més compromesos van prevaldre a Wellington. Els països presents a la capital neozelandesa van aprovar un esborrany del tractat de prohibició de bombes de dispersió que seria posteriorment revisat i reformulat a Dublín, el maig de 2008. L'anomenada "Declaració de Wellington" establia la prohibició de les bombes de dispersió, l'assistència a les víctimes, la neteja dels territoris contaminats per subbombes sense detonar i la destrucció dels arsenals. Un total de 82 països van signar aquest text.

Les organitzacions de la CMC Barcelona i Greenpeace van mostrar la satisfacció perquè el text de l'esborrany no havia estat rebaixat durant les negociacions.⁴⁰ En aquest sentit, les propostes d'alguns països, especialment europeus, que pretenien diluir el text i introduir excepcions a la prohibició, no havien estat acceptades. També van saludar el paper jugat per l'amfitrió, Nova Zelanda, pel seu compromís ferm vers un tractat de prohibició clar i inequívoc.

Tal com havia passat en anteriors reunions, les qüestions més polèmiques i discutides a Wellington van ser, en primer lloc, les possibles excepcions al tractat per a alguns tipus de bombes de dispersió amb determinades característiques tècniques; en segon

lloc, els períodes de transició en els quals les armes prohibides encara podrien utilitzar-se; i finalment, l'ús de bombes de dispersió en operacions militars dutes a terme conjuntament amb països que no formessin part del tractat. Una altra qüestió controvertida va ser la responsabilitat dels països que han utilitzat bombes de dispersió en el passat pel que fa a la neteja de les àrees contaminades i a la retirada de les subbombes que queden sense detonar.

La CMC Barcelona i Greenpeace van felicitar el Govern espanyol per haver signat la declaració de Wellington. Era un pas positiu, en consonància amb el compromís de donar suport a totes les iniciatives dirigides a la prohibició de les bombes de dispersió expressat en el text de la Llei de Comerç d'Armes, aprovada el mes de desembre de 2007. No obstant, la insistència de la delegació espanyola en la necessitat de consens amb la resta de països (incloent-hi els que manifestament declaraven un text menys ambiciós) i en el fet que es tinguessin en compte les preocupacions d'alguns països amb relació a les excepcions continuaven sent un motiu de preocupació, perquè podien ser interpretades com un retrocés respecte a la postura espanyola en la conferència de Viena.

El 13 de maig de 2008 el Parlament de Catalunya aprovà una Proposta de Resolució a través de la qual s'instava el Govern espanyol a tenir un paper actiu a la conferència de Dublín.⁴¹ En concret, la Comissió de Cooperació i Solidaritat del Parlament de Catalunya va presentar una Proposta de Resolució on donava suport a la campanya Stop Bombes de Dispersió. Amb aquesta iniciativa parlamentària, la cambra catalana, instava el Govern de la Generalitat a dur a terme les gestions que considerés oportunes davant el Govern de l'Estat per, d'una banda, enfortir el Procés d'Oslo en la seva recta final, d'acord amb la declaració signada pel Govern espanyol el febrer del 2007, i, d'una altra, impulsar iniciatives com les que havien emprès alguns països de l'entorn de cara a enfortir l'evolució del procés. Es considerava que el Govern espanyol tenia així l'oportunitat de continuar demostrant el seu compromís amb la pau, la seguretat internacional i els drets humans. Finalment, es demanava que el Govern espanyol fes tots els esforços necessaris perquè es desenvolupés

39. El 18 de febrer de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: www.stopbombesdispersio.org. Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_prensa/interior_prensa.php?id=72

40. El 22 de febrer de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "Un pas històric cap a un Tractat de prohibició de les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_prensa/interior_prensa.php?id=75

41. El 13 de maig de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "El Parlament de Catalunya dóna suport a la campanya Stop Bombes de Dispersió". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_prensa/interior_prensa.php?id=79

pés el procés que havia de finalitzar amb la signatura i la ratificació del tractat resultant del Procés d'Oslo i fos proactiu a l'hora d'incorporar aquests acords internacionals a la legislació espanyola, en compliment de la Llei de control de comerç exterior de material de defensa i doble ús, aprovada el desembre de 2007 al Parlament espanyol.

Cal destacar que la Proposta de Resolució es va presentar un mes després que diversos representants de la campanya Stop Bombes de Dispersió compareguessin davant la Comissió de Cooperació i Solidaritat del Parlament per informar sobre els efectes humanitaris de la utilització de les bombes de dispersió i sobre el desenvolupament del Procés d'Oslo.

2.8. La conferència de Dublín i el text aprovat

La Conferència de Dublín, organitzada pel Govern irlandès amb l'objectiu de negociar el text concret del futur tractat, havia estat anunciada ja el febrer de 2007, durant la inauguració del procés internacional a Oslo. A la capital irlandesa, el Govern espanyol hi anava conscient d'haver mantingut durant tot el procés una posició ambigua. Si, d'una banda, afirmava situar les consideracions humanitàries com a prioritat absoluta en les negociacions, de l'altra, es mostrava partidari d'acceptar excepcions en certs tipus d'armes amb mecanismes d'autodesactivació i d'autodestrucció, algunes de les quals eren fabricades per una de les empreses espanyoles.

Coincidint amb el començament d'aquesta reunió internacional, el 19 de maig de 2008, Greenpeace i la CMC Barcelona tornaven a reclamar una prohibició total de les bombes de dispersió.⁴² A més, feien públic que més de 160 personalitats del món de la cultura donaven suport a la petició de les ONG. El manifest contra les bombes de dispersió estava firmat per escriptors com Javier Moro, Maruja Torres, Rosa Montero, Rosa Regàs o Manuel Rivas; periodistes i fotògrafs com Gervasio Sánchez, Iñaki Gabilondo, Vicent Partal, Mara Torres i Javier Bauluz; persones del món del cinema i la música com Joel Joan, Alejandro Sanz, Carmelo Gómez o Lucía Jiménez. També el

signaven el Premi Nobel de la Pau Adolfo Pérez Esquivel, i personalitats relacionades amb la Universitat com Joan Subirats, Salvador Giner, Josep Maria Terricabras, Luis de Sebastián, Carlos Taibo, Vicenç Fisas, Manuela Mesa, Rafael Grasa, Francisco Fernández Buey i Arcadi Oliveres. El manifest també va rebre el suport de centres i organitzacions de pau, drets humans, desenvolupament, comerç just, medi ambient, i de més de 6.000 persones a través de la web de la campanya.

A més, el 27 de maig de 2008 Greenpeace i la CMC Barcelona van lliurar a l'ambaixada espanyola a Dublín gairebé 17.000 signatures de ciutadans que reclamaven la prohibició total de les bombes de dispersió.⁴³ Les signatures les va lliurar Aziz Buchar Ahmed, víctima d'una bomba de dispersió i participant a la Conferència de Dublín com a membre de Landmine Action.

A la conferència de Dublín, hi van participar 700 delegats que representaven 111 estats part del procés, 19 estats observadors, diverses agències de l'ONU, el Comitè Internacional de la Creu Roja i 200 representants de les ONG agrupades a la CMC (entre elles la CMC Barcelona i la secció espanyola de Greenpeace). El secretari general de les Nacions Unides, Ban Ki-Moon, va inaugurar la conferència amb un discurs televisat on va fer una crida als governs a crear un tractat global "visionari" per prohibir les bombes de dispersió, a les quals va considerar "intrínsecament imprecises, particularment indiscriminades i poc fiables".

Els procediments de les negociacions a la capital irlandesa van seguir la tradició del procés iniciat a Oslo i continuat a les conferències internacionals posteriors de Lima, Viena i Wellington. En totes, l'esperit constructiu havia presidit els debats i la participació de la societat civil havia estat sempre destacada, tot i que després de Wellington alguns països van exposar el seu desacord amb l'estreta relació existent entre les ONG i els països líders del procés. Com a conseqüència, les ONG van reduir sensiblement el seu paper formal en el procés, si bé és cert que a Dublín van recuperar la seva presència i almenys una dotzena d'activistes van ser sempre a la sala de negociacions, juntament amb els representants dels

42. El 19 de maig de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "Greenpeace i la CMC Barcelona reclamen una prohibició total de les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=81

43. El 27 de maig de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "Lliurades a l'ambaixada espanyola a Dublín 17.000 signatures demanant al govern la prohibició total de les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=84

estats. Durant les dues setmanes d'intenses discussions, la CMC va estar molt activa, seguint la negociació del text de cadascun dels articles i fent una cobertura detallada del desenvolupament del procés. En aquest sentit, la CMC va inaugurar per a la conferència una pàgina web millorada, fins i tot amb un bloc sobre el desenvolupament de les negociacions. La campanya espanyola (CMC Barcelona) i la secció espanyola de Greenpeace també van oferir informació actualitzada en els seus blocs.⁴⁴ D'altra banda, tal com havia succeït a les altres reunions del Procés d'Oslo, a la conferència de Dublín només hi van participar els estats que havien mostrat una voluntat de prendre accions concretes per tractar el problema d'una forma efectiva, acceptant de partida una sèrie de principis, que s'havien anat concretant a mesura que avançava el procés.

Quant a la implicació per part de les diverses regions, els països llatinoamericans (especialment Argentina i Mèxic), així com els africans (representats per Zàmbia) i també alguns asiàtics van ser sempre entre el grup d'estats que advocava per un text contundent i una prohibició total de les bombes de dispersió. Per contra, la UE, representada formalment per la presidència eslovena, no va esgrimir la unitat necessària que hauria de mostrar en una àrea de política comuna de seguretat, en la qual diversos estats semblaven més preocupats a defensar interessos particulars. A més, el lideratge real va acabar corresponent al Regne Unit, tercer productor mundial de bombes de dispersió.

El lideratge britànic, a diferència del dels països promotors, es produí gràcies al plantejament d'una estratègia de negociació basada a formular objeccions al progrés de les discussions durant els primers dies i, finalment, sumar-se al consens en el moment crític, arrossegant llavors altres estats més dubitatius. Així, després de l'anunci oficial del Regne Unit de suport al text, altres països que previsiblement haurien votat en contra de l'esborrany del tractat, com el Japó o Finlàndia (país que no ha signat encara la Convenció contra les Mines Antipersones), van expressar també el seu suport.

Pel que fa als estats absents a Dublín, cal destacar productors i usuaris importants de

bombes de dispersió, com la Xina, Rússia, el Pakistan i Israel, que s'han mantingut distanciats del tractat des del començament del procés. No obstant, aquests estats sí que formen part de la coneguda com a Convenció d'Armes Inhumanes, el fòrum tradicional de desarmament per tractar aquestes qüestions. De fet, va ser la lentitud per avançar de forma eficaç en la prohibició de les bombes de dispersió en aquest fòrum el que va propiciar, el novembre de 2006, l'anunci de Noruega d'iniciar el procés alternatiu de negociacions conegut com a Procés d'Oslo.

Tampoc no van ser presents a la conferència de Dublín les indústries, però la seva influència es va fer sentir en les posicions de les delegacions nacionals, sobretot en les posicions de partida. Ha merescut una menció especial en aquest procés l'actuació dels EUA. Tot i no participar directament en les negociacions, la superpotència nord-americana va estar sempre en contacte amb les delegacions d'alguns països. Molts analistes han interpretat l'existència de l'article 21 com el resultat d'aquesta pressió, ja que, d'alguna manera, permet la col·laboració de països firmants del tractat amb aquells (com els EUA) que no l'han signat, en operacions militars que incloguin l'ús de bombes de dispersió.

En el moment en què les negociacions arribaven als últims dies i la majoria de temes començaven a tancar-se, diversos països continuaven intentant introduir excepcions en el contingut del tractat, així com endarrerir els terminis per a l'aplicació. Per a la CMC Barcelona i Greenpeace, això era inacceptable i es considerava especialment preocupant la postura del Govern espanyol, que continuava defensant l'establiment de certes excepcions a la prohibició. A només tres dies del final de la Conferència, Greenpeace i la CMC Barcelona van reclamar al Govern que deixés de fer esforços per desvirtuar el text i que donés suport a un tractat de prohibició total i d'aplicació immediata.

Finalment, després de 10 dies d'intenses consultes per part de la presidència irlandesa i del grup de delegats dels països que havien organitzat les conferències prèvies del Procés d'Oslo, com Noruega, Àustria o Nova Zelanda, va ser possible adoptar el text per consens.⁴⁵ Així, el president de la conferèn-

44. En aquest sentit, els principals recursos disponibles a Internet són els següents: Per a la campanya internacional, <http://www.stopclustermunitions.org/>, el bloc realitzat per supervivents <http://blog.banadvocates.org/>, l'autobús que ha recorregut Europa amb el missatge de la campanya <http://thebanbus.org/> i les actualitzacions completes de les negociacions realitzades per Katie Harrison, de l'associació Women's International League for Peace and Freedom: <http://www.wilpf.int.ch/disarmament/clustermunitions/Dublín%202008/Updatesindex.html>. A més, la CMC Barcelona (<http://www.stopbombesdispersio.org/>) tenia el seu bloc a <http://clusterviena.wordpress.com/>, mentre que la secció espanyola de Greenpeace ho feia a <http://greenpeaceblong.wordpress.com/>. Els integrants del projecte d'UNIDIR "Desarmament com Acció Humanitària" van participar també en el procés de negociacions i van mantenir el seu bloc *Disarmament Insight* actualitzat (<http://disarmamentinsight.blogspot.com/>). El Comitè Internacional de la Creu Roja tenia una secció especial sobre les bombes de dispersió i el dret internacional a <http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/html/section-ihl-cluster-munition?opendocument> i també les Nacions Unides ha agrupat tot el material sobre bombes de dispersió a la seva web d'acció antimines http://www.mineaction.org/overview.asp?o=1324&status_flag=L&rand=0.5885431. Finalment, la pàgina web oficial de les Conferències de Dublín (maig 2008) i d'Oslo (desembre 2008), que contenen transcripcions de discursos, documents de treball, documents oficials i altres materials són <http://www.clustermunitionsdublin.ie/> i <http://www.osloccm.no/>. La pàgina més completa i amb més recursos és probablement la web del tractat <http://www.clusterconvention.org>. Finalment, el text de la Convenció es troba a http://www.fundacioperlapau.org/arxiu_documental/arxiu_document.php?ID=63

45. El 29 de maig de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "Més de 100 governs aproven a Dublín el text d'un tractat internacional per prohibir les bombes de dispersió". Vegeu http://www.fundacioperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=87

cia, Dáithí O'Ceallaigh havia aconseguit el seu objectiu d'arribar al consens, evitant, per tant, una votació del text.

Coincidint amb aquest èxit, la Cluster Munition Coalition, en col·laboració amb Mines Action Canada, va relançar el mateix 30 de maig el Tractat Ciutadà,⁴⁶ repetint l'experiència d'11 anys enrere, quan el 3 de desembre de 1997 llançava el primer "Tractat Ciutadà" a Ottawa. Deu anys enrere, mentre a la sala de conferències 122 governs signaven l'històric tractat que prohibia les mines antipersones, al carrer ciutadans anònims manifestaven el seu compromís personal signant el tractat. De forma anàloga, el maig del 2008 es posava a disposició dels ciutadans per mitjà d'Internet la possibilitat de manifestar el suport al text acordat a Dublín que prohibiria les bombes de dispersió.

Aquest desenllaç positiu no ha de fer oblidar que les negociacions del Procés d'Oslo han estat dures i complexes, amb un elevat nivell tècnic en les discussions. En concret, hi ha hagut dos punts força controvertits, on el resultat final no ha deixat totalment satisfet a ningú. En primer lloc, les definicions; és a dir, què és el que s'entén per bombes de dispersió, quines són les que causen un sofriment inacceptable a la població civil i què és, per tant, el que s'ha prohibit. En aquest punt, existien diverses possibilitats (fins a un total de 12 esmenes diferents a l'esborrany de l'article 2c, la majoria d'elles mútuament excloents), des de prohibir totes les bombes de dispersió fins a prohibir només aquelles que tenen un efecte més devastador sobre la població civil.

Al final, es va optar per definir un conjunt de condicions molt restrictives que havien de complir les armes que quedarien exemptes de la prohibició.⁴⁷ Per tant, certs explosius queden permesos pel tractat i, de fet, deixen de classificar-se com a "bombes de dispersió", perquè "eliminen els riscos i efectes produïts per les subbombes que no han explotat en àrees indiscriminades", sobretot en zones civils. Aquesta decisió té un component industrial molt rellevant, perquè permet que bombes com la SMART 155 de tecnologia alemanya, la Bonus francesa o el projecte SADARM del Govern nord-americà es puguin distribuir lliure-

ment, ja que segons la definició de l'article 2c aquests explosius no són tècnicament bombes de dispersió. Es tracta de projectils d'artilleria que no contenen més de dues subbombes, que han estat molt poc utilitzats i dels quals, fins ara, no n'existeixen gaires estocs. La bona notícia és que la definició aprovada prohibeix tots els tipus de bombes de dispersió que s'han utilitzat fins avui i que han tingut els resultats coneguts de milers de morts i ferits, especialment de nens.

Més polèmic va ser el segon punt, el de la interoperabilitat, és a dir, la possibilitat que les forces armades dels estats signants puguin cooperar i participar en operacions militars amb estats no signants que contemplan l'ús de bombes de dispersió en les operacions combinades. Alguns països no signants com ara Rússia, la Xina, l'Índia, el Pakistan i, sobretot, els EUA van pressionar les delegacions firmants perquè incloguessin aquesta clàusula que facilita la participació en les operacions multinacionals d'estats que formin part del nou tractat juntament amb estats que no en formin part. La redacció de l'article 21 permet aquesta col·laboració, però no atenua la condemna política i moral als futurs usuaris d'aquestes armes.

Presentat el 29 de maig de 2008 per la presidència irlandesa com un paquet per acceptar o refusar en la seva totalitat, el document adoptat no satisfà completament a cap de les parts, perquè totes han hagut de fer concessions. Cal destacar alguns punts forts del tractat, com són les disposicions respecte a l'assistència de les víctimes i la cooperació internacional, que sens dubte tindran influència en la futura legislació del dret internacional humanitari. Algunes d'elles ja eren presents a la Convenció contra les Mines Antipersones, però el nou text les fa més precises i les elabora amb un llenguatge més clar, sense ambigüitats ni vaguetats. Per exemple, la definició de víctima s'amplia per incloure les famílies i les comunitats afectades. I també el fet que el text no prevegi períodes de transició (que permetria als països continuar fent servir aquestes armes durant un determinat període de temps) ni la possibilitat de fer reserves a parts concretes del text, dos punts que sí que hi eren en versions prèvies de l'esborrany. Per tant, la seva absència reforça el llenguatge del document final. Un últim aspecte que cal destacar és

46. http://www.minesactioncanada.org/peoples_treaty/index.cfm?fuse=Peoples_Treaty.Index

47. Les cinc condicions de l'article 2c que han de complir els artefactes per ser permesos pel tractat són les següents: cada bomba conté menys de 10 subbombes explosives; cada subbomba explosiva pesa més de quatre quilos; cada subbomba explosiva està dissenyada per detectar i atacar un objecte que constitueixi un blanc únic; cada subbomba explosiva està equipada amb un mecanisme d'autodestrucció electrònic; i cada subbomba explosiva està equipada amb un dispositiu d'autodesactivació electrònic.

el que correspon a les mesures de transparència, també més grans que en el Tractat de prohibició de les mines. Si es compleixen les previsions del tractat, cada país entregarà al secretari general de Nacions Unides un informe anual detallat que inclogui el número i les característiques tècniques de les bombes de dispersió que tinguin, els seus programes de reconversió o de desmantellament de les instal·lacions, els progressos dutos a terme en la destrucció dels seus arsenals i la previsió per complir els requisits de la nova convenció.

Pel que fa a la representació governamental espanyola a Dublín, va correspondre a la Subdirecció General de No Proliferació i Desarmament del Ministeri d'Assumptes Exteriors (MAEC) i estava avalada per la seva presència en el procés des de la conferència inaugural d'Oslo el febrer de 2007. Com a iniciativa més destacada, la delegació espanyola va presentar, sense èxit, una esmena a la definició per excloure del tractat les bombes produïdes a Espanya per Instalaza, que finalment van quedar dintre de la prohibició.⁴⁸ A la seva darrera intervenció, els diplomàtics espanyols van valorar el text satisfactori en conjunt, tot i que van lamentar que algunes delegacions haguessin fet servir altres criteris més enllà dels purament humanitaris al llarg de les negociacions.

El suport final d'Espanya al text, juntament amb la nova Llei sobre Comerç d'Armes aprovada pel Parlament animava a creure que Espanya acabaria formant part del grup de 30 països que liderarà la ratificació del tractat tal com s'ha confirmat, facilitant així la seva entrada en vigor. El Govern espanyol demostraria així, de forma inequívoca, el seu suport al Procés d'Oslo. En aquest sentit, la *Fundació per la Pau* va valorar positivament la decisió d'eradicar i destruir les bombes de dispersió feta el 8 de juliol de 2008 per la ministra de Defensa.⁴⁹

Finalment, cal destacar la relació cordial i fluida entre els representants del Govern espanyol i la delegació de la societat civil espanyola, la quarta més nombrosa, després de les del Regne Unit, els EUA i Irlanda, tot i que això no hagi evitat les diferències. En concret, en algunes ocasions els representants del Govern espanyol van fer servir un discurs molt pròxim als arguments del

dret internacional humanitari, fet que va ser aplaudit per nombrosos participants a la conferència, tant governamentals com membres de la societat civil, mentre que altres vegades les seves intervencions van ser més properes a les de les empreses espanyoles que fabriquen bombes de dispersió. Les dues parts, govern i societat civil, qualificaven de mútuament beneficiosa la relació existent i confiaven que es mantingués a les futures fases del procés.

Les ONG van valorar aquest text com un moment històric per aturar el sofriment que durant quaranta anys han causat aquest tipus d'armes. També molts supervivents presents a Dublín van expressar la seva eufòria. "Es tracta d'un moment històric que significarà un canvi real en les vides de molts afectats, i que evitarà que hi hagi més víctimes en el futur. El Dret Internacional Humanitari (DIH) ha fet avui un pas de gegant endavant", assegurava Jordi Armadans, director de la *Fundació per la Pau*.

L'ampli suport rebut significa no només la prohibició, sinó també l'estigmatització d'aquest tipus d'armament, un fet que previsiblement condicionarà també el comportament d'aquells que no el firmin, tal com va succeir amb el tractat de les mines antipersones. El Procés d'Oslo ha demostrat una vegada més que una pressió conjunta i concertada per part de la societat civil pot moure voluntats i aconseguir avenços polítics importants.

48. L'esmena espanyola de l'article 2c proposava deixar fora de la prohibició del tractat "una bomba o subbomba equipada amb un mecanisme d'autoseguretat, que, combinat amb el mecanisme de funcionament normal, garanteix que el número d'artefactes defectuosos i perillosos que causin danys inacceptables a no combatents sigui pràcticament igual a zero. A més, aquesta bomba o subbomba explosiva haurà d'estar pintada i marcada de manera que es pugui distingir del terreny i adverteixi de la seva perillositat". Vegeu el document original: CCM/67, http://www.clustermunitionsdublin.ie/pdf/CCM67_002.pdf.

49. El 8 de juliol de 2008 la Fundació per la Pau feia pública la nota de premsa següent: "La Fundació per la Pau valora positivament la decisió d'eradicar i destruir les bombes de dispersió feta avui per la ministra de Defensa". Vegeu http://www.fundacionperlapau.org/sala_premsa/interior_premsa.php?id=96

3. CONCLUSIONS

El passat 3 de desembre de 2008, el ministre d'afers estrangers espanyol, Miguel Ángel Moratinos, signava a Oslo el tractat contra les bombes de dispersió, juntament amb altres 93 estats, amb sorpreses com la inclusió entre els signants de l'Afganistan, que no havia participat en la reunió de Dublín. Altres estats ho faran aviat i posteriorment ratificaran la Convenció, unint-se als primers que ja ho han fet: Irlanda, Noruega, Sierra Leone, el Vaticà... També l'Estat espanyol ha decidit ratificar-lo per acord parlamentari del dia 18 de maig. Sis mesos després que hi hagi 30 estats que l'hagin ratificat, el tractat entrarà en vigor.

Esperem que s'arribi a aquesta xifra ben aviat i que la primera reunió dels estats part del tractat pugui fer-se el 2010, probablement a Laos, un país molt afectat per aquestes armes i que ja s'ha ofert com a futur organitzador d'aquesta primera reunió de la nova etapa, en la qual es parlarà de com implementar el text del tractat de la millor manera i de la forma més coordinada possible.

La *Fundació per la Pau*, que va ser present a la cerimònia de signatura del tractat a Oslo, valora la nova convenció internacional com un gran èxit de la societat civil en un dels sectors, el de la seguretat, tradicionalment menys oberts a la influència de les organitzacions ciutadanes. I és que, si els tractats de desarmament són poc freqüents, encara ho són menys els acords sobre la prohibició total d'un tipus concret d'armament. Entre d'altres coses, perquè l'oposició a la qual s'han d'enfrontar els impulsors d'aquest tipus de regulació és molt forta. Analitzat des de perspectives diverses, el text acordat a Dublín és, doncs, una fita històrica.

Legalment, suposa un document que crearà jurisprudència en el dret internacional humanitari en nombrosos aspectes, com el que fa referència a l'atenció a les víctimes i als supervivents. Quant als efectes concrets, el tractat prohibeix totes les bombes de dispersió que s'han fet servir fins a l'actualitat en conflictes armats, en llocs com Laos, Cambodja, el Líban, Iraq, l'Afganistan i Kosovo. A més, s'ha avançat molt en l'estigmatització de les bombes de dispersió. Per això, fins i tot si alguns estats no l'han firmat (entre ells, importants productors com els EUA, Rússia, la Xina, l'Índia, el Pakistan i Israel), el seu ús serà a partir d'ara molt més difícil de justificar, tal com va succeir després de la firma de la Convenció de les Mines Antipersones el 1997. Des de llavors, fins i tot els estats no membres han modificat sensiblement la seva política pel que fa a l'ús d'aquest tipus d'armament. Així, de la mateixa manera que la convenció contra les mines s'ha convertit en una mena de dret consuetudinari internacional, la convenció contra les bombes de dispersió aspira a tenir efectes molt més amplis que els explicitats en el text.

Cal pensar que l'èxit d'aquestes negociacions impulsarà al-

tres processos de desarmament internacional, com per exemple el futur tractat que reguli el comerç d'armes. En aquest sentit, cal destacar que representants del secretariat internacional de la campanya Armes Sota Control (de la qual n'és també membre la *Fundació per la Pau*) van formar part de la CMC a la reunió clau de les negociacions a Dublín, fet que sembla indicar que hi ha un esforç conscient per incrementar la coordinació entre les diverses iniciatives de la societat civil sobre processos de desarmament.

En qualsevol cas, la signatura i ratificació del tractat és només un primer pas en la resolució del problema i, per tant, les ONG haurem de seguir controlant el procés d'implementació del text per assegurar que es compleixen les mesures acordades. En aquest sentit, és probable que la societat civil tingui en les properes fases del procés un paper tant o més rellevant que en el cas pioner de les mines antipersones, del qual l'informe anual Landmine Monitor representa actualment la font més completa, objectiva i actualitzada de la situació del compliment de la Convenció de prohibició de les mines sobre el terreny. A més, caldrà apropar el contingut i l'esperit del tractat als actors armats no estatals, fet que probablement transformarà la coalició internacional, creant nous objectius i modificant-ne l'estructura.

L'esperançador començament del Procés d'Oslo suggeriria que la influència de les organitzacions de la societat civil podia ser realment efectiva sota una sèrie de condicions, que inclouen unes regles del joc flexibles i un lideratge efectiu i creïble per part de països disposats a dedicar recursos i organització a una qüestió de desarmament amb efectes humanitaris. El desenllaç ens mostra que aquesta influència és realment possible i ens anima a continuar treballant per aconseguir una societat més justa i menys violenta, tant a Catalunya com a la resta del món.

4. BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- Alcalde, Javier (2007a): "El comercio de armas en España", *Revista de Política Exterior*, 119, setembre-octubre, p. 151-161.
- Alcalde, Javier (2007b), "¿Las bombas de racimo ilegales en 2008? Hacia un nuevo proceso de desarme internacional", Document de Treball *Real Instituto Elcano* 15/2007.
- Alcalde, Javier (2008): "The Mine Ban Treaty, New Diplomacy and Human Security Ten Years Later". *European Political Science* 7: 519-529.
- Alcalde, Javier (2009): Campanyes Internacionals de Desarmament. *Materials de Pau de l'Oficina de Promoció de la Pau i dels drets Humans*.
- Amnistia Internacional, Greenpeace i Intermón Oxfam (2007). *Comercio de armas en España: una ley con agujeros*. Febrer de 2007.
- Atwood, David (2006): "NGOs and multilateral disarmament diplomacy: limits and possibilities", a Borrie, J. i Rondin, V. *Thinking Outside the Box in Multilateral Disarmament and Arms Control Negotiations*, UNIDIR, p. 33-54.
- Axworthy, Lloyd (1998): "Towards a New Multilateralism", a Cameron et al. *To Walk Without Fear: The Global Movement to ban Landmines*, Oxford University Press, p. 448-459.
- Borrie, John i Martin Radin, Vanessa, ed. (2006): *Thinking Outside the Box in Multilateral Disarmament and Arms Control Negotiations*, Geneva: UNIDIR.
- Borrie, John i Cave, Rosy (2006): "The Humanitarian Effects of Cluster Munitions: Why Should We Worry?", *Disarmament Forum*, Special Issue on Cluster Munitions, 2006/4, p. 5-14.
- Brinkert, Kerry (2003): "The convention banning anti-personnel mines: applying the lessons of Ottawa's past in order to meet the challenges of Ottawa's future" a *Third World Quarterly* 24(5), October 2003, p. 781-793.
- Cameron, Maxwell A., Lawson, Robert J. i Tomlin, Brian W., ed. (1998). *To Walk Without Fear. The Global Movement to Ban Landmines*. Oxford: Oxford University Press.
- Cameron, Maxwell A. (1998): "Democratization of Foreign Policy: The Ottawa Process as a Model", a Cameron et al., *To Walk Without Fear: The Global Movement to ban Landmines*, Oxford University Press, p. 424-447.
- Caramés, Albert (2006): "El comercio de armas en España: ¿ley de mínimos o de máximos?", *Papeles de cuestiones internacionales*, 94, p. 79-86.
- Comitè Internacional de la Creu Roja (1996): *Anti-Personnel Landmines: Friend or Foe? A Study of the Military Use and Effectiveness of Anti-Personnel Mines*. Geneva.
- Collins, Robin (2006): "Tied Campaigns: Cluster Munitions, Explosive Remnants of War and Anti-Personnel Landmines", *Journal of Mine Action*, núm. 10, 1, agost.
- Fisas, Vicenç (1995): *Secretos que matan. Exportación de armas y derechos humanos*. Icaria, Barcelona.
- Fisas, Vicenç (1998): *El lobby feroz. Las ONG ante el comercio de armas y el desarme*. Icaria, Barcelona.
- Fisas, Vicenç (2000): *Adiós a las armas ligeras. Las armas y la cultura de la violencia*. Icaria, Barcelona.
- Font, Tica (2000): "El comercio de armas: exportar primero la guerra y enviar luego misiones de paz", a Oliveres, Arcadi i Ortega, Pere (ed.), *El ciclo armamentista español. Una panorámica crítica (1989-1999)*, p. 195-228. Icaria, Barcelona.
- Font, Tica (2007a): "Balance de la política española de exportaciones de armas 1998-2005", a Oliveres, Arcadi i Ortega, Pere (ed.), *El militarismo en España. Balance del ciclo armamentista español hasta 2007*, p. 191-222. Icaria, Barcelona.
- Font, Tica (2007b): "Un recorregut en el temps. Campanya contra el comerç d'armes (C3A)", a Prat, Enric (ed.): *El moviment per la pau a Catalunya. Present, passat i futur*. Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, p. 227-233.
- Geneva Call (2004): *An inclusive approach to armed non-state actors and international humanitarian norms. Report of the First Meeting of Signatories to Geneva Call's Deed of Commitment*. Geneva, Switzerland, October 31-November 2, 2004.
- Glasius, Marlies (2005): *The International Criminal Court: A Global Civil Society Achievement*. Routledge Advances in International Relations and Global Politics, London.
- González, Mabel (2007): "La nueva ley de comercio de armas en España: una oportunidad única", ARI núm. 34/2007, *Real Instituto Elcano*, Madrid, 12/III/2007.
- Hiznay, Mark (2006): "Operational and Technical Aspects of Cluster Munitions", *Disarmament Forum*, Special Issue on Cluster Munitions, 2006/4, p. 15-26.
- Human Rights Watch (1999): "Ticking Time Bombs: NATO's Use of Cluster Munitions in Yugoslavia", vol. 11. núm. 6 (D), <http://www.hrw.org/reports/1999/nato2/>
- Hochschild, Adam (2006): *Enterrad las cadenas: profetas y rebeldes en la lucha por la liberación de los esclavos de un imperio*, Ediciones Península.

Hubert, Don (2000): "The Landmine Ban: A Case Study in Humanitarian Advocacy," *The Watson Institute, Occasional paper* #. 42.

International Campaign to Ban Landmines (1999-2007): *Landmine monitor report (1999-2007)*.

International Campaign to Ban Landmines (2004): CD ROM BANNED! *Historical and Resource Guide to the Landmine Ban Movement*.

Landmine Action (2000): "Cluster Bombs. The Military Effectiveness and Impact on Civilians of Cluster Munitions", Rae Mc Grath, Londres.

Laurie, Gustavo (2007): "Remanentes explosivos de Guerra", Ginebra, UNIDIR.

Leonard, Mark, i Small, Andrew (2003): *Norwegian Public Diplomacy*, The Foreign Policy Centre, Londres.

Luz, Daniel (2007): "La dècada cap al control de les armes", a Prat, Enric (ed.): *El moviment per la pau a Catalunya. Present, passat i futur*. Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, p. 234-244.

Mateu, Francesc (2007): "Campanya 'Armes sota control', a Prat, Enric (ed.): *El moviment per la pau a Catalunya. Present, passat i futur*. Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.

Moyes, Richard (2007): "Cluster Munitions in Kosovo. Analysis of Use, Contamination and Casualties", report for Landmine Action.

Nash, Thomas (2006): "Stopping Cluster Munitions", Disarmament Forum, Special Issue on Cluster Munitions, 2006/4, p. 35-44.

Oliveres, Arcadi i Ortega, Pere (ed.) (2007): *El militarismo en España. Balance del ciclo armamentista español hasta 2007*. Icaria, Barcelona.

Oliveres, Arcadi i Ortega, Pere (ed.) (2000): *El ciclo armamentista español. Una panoràmica crítica (1989-1999)*. Icaria, Barcelona.

Ortega, Pere (2007): "La ineficiencia de la industria de guerra", a Oliveres, Arcadi i Ortega, Pere (ed.), *El militarismo en España. Balance del ciclo armamentista español hasta 2007*, p. 159-190. Icaria, Barcelona.

Petrova, Margarita H. (2007): *Leadership competition and the creation of norms: a crossnational study of weapons restrictions*. Dissertation Presented to the Faculty of the Graduate School of Cornell University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.

Prat, Enric (ed.) (2007): *El moviment per la pau a Catalunya. Present, passat i futur*. Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.

Price, Richard (1998): "Transnational civil society targets landmines", *International Organization* 52, 3. P. 613-644.

República Federal d'Alemanya (2006): "German Understanding of Cluster Munitions", Naciones Unidas, document CCW/GGE/XIII/WG.1.

Rutherford, Kenneth R. (2000): "The evolving arms control agenda: implications of the role of NGOs in banning anti-personnel landmines", *World Politics* 53, 1. P. 74-114.

United Nations (1997): *Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction*. Ottawa.

Williams, Jody (1999): *The ICBL – A model for disarmament initiatives?*. Discurs de recepció del premi Nobel de la pau de 1997.

Williams, Jody i Goose, Stephen (1998): "The International Campaign to Ban Landmines", a Cameron et al., *To Walk Without Fear: The Global Movement to ban Landmines*, Oxford University Press, p. 20-47.

Williams, Jody, Wareham, Mary i Goose, Stephen (ed.) (2008). *Banning Landmines: Disarmament, Citizen Diplomacy, and Human Security*. New York, Rowman and Littlefield.

ANNEX I

Principals conferències internacionals del Procés d'Oslo

Oslo

El febrer del 2007, en una reunió d'estats celebrada a Oslo, el Govern de Noruega va presentar la iniciativa ara coneguda com a "Procés d'Oslo". A la cloenda d'aquesta conferència, 46 nacions van acordar una declaració, on es comprometien a elaborar un tractat que prohibís les bombes de dispersió que causen danys inacceptables a la població civil, l'any 2008. Des d'aquell moment, el Procés d'Oslo l'han liderat un grup d'estats que inclou Noruega, Àustria, Irlanda, Mèxic, Nova Zelanda i Perú.

Lima

El maig del 2007 es va celebrar a Lima una segona reunió en la qual 27 països més es van afegir al Procés d'Oslo. Després de tres dies de treball intens, es va anar donant forma a l'esborrany d'una proposta de tractat que representava un nou pas cap a l'aprovació d'un text definitiu. Com a base de treball es va utilitzar un text de discussió presentat pel grup de països que lideren el procés. La Coalició de les ONG (CMC) va publicar el document titulat: "Comentaris de la CMC sobre el text de discussió de Lima".

Viena

La conferència següent va tenir lloc a Viena del 4 al 7 de desembre de 2007 amb una gran participació, fet que demostrà la voluntat política creixent de portar el Procés d'Oslo cap a la seva conclusió el mateix any 2008. Representants de 138 estats, i membres de la societat civil en representació de 140 ONG d'una cinquantena de països van discutir els temes que acabarien centrant les principals discussions del procés de negociacions internacional:

- Definició de les bombes de dispersió
- Assistència a les víctimes
- Eliminació de les bombes que queden sense explotar en els territoris afectats
- Destrucció d'estocs o existències
- Cooperació internacional i assistència tècnica

Tot i haver-hi un consens important en molts punts, la conferència també va servir per a clarificar les àrees de divergència més importants. Era cabdal per al futur tractat la que fa referència a la distinció entre dos tipus de bombes: unes, "precises i no-fiables", que causen danys inacceptables, i les altres, considerades més "fiables i precisas" per les seves caracte-

rístiques tècniques (i que haurien de contemplar-se, doncs, com a exempcions en el futur tractat). Un grup de països defensaven aquesta posició (tots ells productors o que tenen estocs d'aquest tipus de bombes), entre els quals hi havia el Canadà, la República Txeca, Dinamarca, Finlàndia, França, Alemanya, Itàlia, el Japó, Holanda, Eslovàquia, Suïssa i el Regne Unit.

Wellington

La quarta conferència del Procés d'Oslo es va celebrar a Wellington (Nova Zelanda), entre el 18 i el 22 de febrer de 2008, i va ser l'última trobada de discussió abans de la cimera final de Dublín.

Després d'una setmana de negociacions diplomàtiques, les veus de les víctimes i dels estats més compromesos van prevaldre a Wellington. Els països que hi van participar van aprovar l'esborrany del Tractat de prohibició de les bombes de dispersió que el mes de maig es va sotmetre a la negociació formal de Dublín. L'anomenada "Declaració de Wellington" ja establia la prohibició de les bombes de dispersió, l'assistència a les víctimes i la neteja dels territoris afectats.

Aquesta cimera va comptar amb la participació de més de 500 representants de 122 governs, així com d'organitzacions de la societat civil i supervivents de les bombes de dispersió procedents de 38 països.

Les qüestions més polèmiques i discutides van ser les possibles excepcions al tractat per a alguns tipus de bombes de dispersió (amb determinades característiques tècniques); els períodes de transició en els quals les bombes prohibides podrien encara utilitzar-se; i l'ús de bombes de dispersió en operacions militars dutes a terme conjuntament amb països que no fossin part del tractat. Una altra qüestió controvertida va ser la responsabilitat dels països que han utilitzat bombes de dispersió en el passat pel que fa a ajudar a la seva neteja i retirada.

Dublín

Tres mesos després de Wellington, del 19 al 30 de maig de 2008, es va celebrar la conferència diplomàtica de Dublín, la més rellevant per a l'èxit del procés. En aquesta cimera, 111 governs van donar un pas històric en aprovar per consens el text d'un Tractat Internacional de Prohibició de les Bombes de Dispersió. El document prohibeix aquest tipus d'armes de forma categòrica i fa il·legal, a partir de la seva entrada en vigor, la fabricació, l'ús, la possessió o venda de bombes de dispersió, per ser armes que causen danys inacceptables a la població civil.

Totes les bombes de dispersió que s'han fet servir fins a l'actualitat, des de Laos al Líban, passant per Cambodja, Iraq i Kosovo han quedat prohibides. El tractat es va obrir a la signatura dels estats el darrer mes de desembre a Oslo i entrarà en vigor 6 mesos després que els primers 30 estats l'hagin ratificat. La societat civil, que era present a Dublín amb més de 200 organitzacions de tot el món, entre elles, la *Fundació per la Pau*, va valorar aquest text i la pròpia Conferència com un moment històric per aturar el sofriment que durant 40 anys han causat aquest tipus d'armes.

Oslo

Després de la Conferència d'Oslo on s'ha signat el tractat (2-3 desembre de 2008), la societat civil continua treballant per garantir que el tractat s'apliqui de forma rigorosa i exigent. Per part espanyola, el ministre d'afers exteriors Miguel Ángel Moratinos va ser l'encarregat de signar el tractat, fet que va tenir lloc en presència de les organitzacions representants de la societat civil catalana i espanyola, entre elles, la *Fundació per la Pau*. El Procés d'Oslo ha demostrat una vegada més que una pressió conjunta i concertada per part de la societat civil pot moure voluntats i aconseguir avenços polítics importants.

ANNEX II

Cronologia completa de tots els esdeveniments del Procés d'Oslo

Febrer 2007

22-23 febrer – Conferència d'Oslo sobre Bombes de dispersió, Noruega.

Març 2007

15 març – Conferència Regional dels països del Sud-est Asiàtic sobre Bombes de dispersió, Phnom Penh, Cambodja.

Abril 2007

18-20 abril – Comitè Internacional de la Creu Roja - Reunió d'Experts de Montreux sobre els reptes humanitaris, militars, tecnològics i legals de les Bombes de dispersió, Suïssa.

Maig 2007

22 maig – CMC, Fòrum Regional sobre Bombes de dispersió, Lima, Perú.

23-25 maig – Govern del Perú, Conferència de Lima sobre Bombes de dispersió.

Juny 2007

18-22 juny – Convenció d'Armes Inhumanes, Nacions Unides, Ginebra, Suïssa.

Setembre 2007

4-5 setembre – Conferència Regional de San José sobre Bombes de dispersió, Costa Rica.

3 setembre – CMC, Fòrum Regional, San José, Costa Rica.

9-10 setembre – Comitè Internacional de la Creu Roja, Seminari per als països del Magrib sobre Mines Antipersones i Restes d'Explosius de Guerra, Tunis, Tunísia.

Octubre 2007

2 octubre – CMC, Fòrum Internacional, Belgrad, Sèrbia.

3-4 octubre – Conferència d'Estats Afectats per les Bombes de dispersió, Belgrad, Sèrbia.

10-11 octubre – Cinéma Vérité, Festival de Cinema sobre Mines Terrestres i Bombes de dispersió, Mònaco, França.

12-14 octubre – Cinéma Vérité, Festival de Cinema sobre Mines Terrestres i Bombes de dispersió, París, França.

30 octubre – Conferència Regional Europea sobre Bombes de dispersió, Brussel·les, Bèlgica.

Novembre 2007

5 novembre – Dia Mundial d'Acció per prohibir les Bombes de dispersió, Internacional.

5 novembre – Primera Conferència de les Altes Parts Contractants del Protocol V sobre les Restes d'Explosius de Guerra, Ginebra, Suïssa.

7-13 novembre – Reunió dels Estats Part de la Convenció d'Armes Inhumanes, Ginebra, Suïssa.

18-22 novembre – Vuitena Reunió dels Estats Part del Tractat de Prohibició de les Mines Antipersones, Amman, Jordània.

Desembre 2007

5-7 desembre – Conferència de Viena sobre Bombes de dispersió, Àustria.

Desembre – CMC, Fòrum de la Societat Civil, Viena, Àustria.

Febrer 2008

18-22 febrer – Conferència de Wellington sobre Bombes de dispersió, Nova Zelanda.

Març 2008

31 març-1 abril – Conferència de Livingstone sobre Bombes de dispersió, Zàmbia.

Abril 2008

16-17 abril – Conferència Regional dels països de l'Amèrica Llatina i el Carib, Ciutat de Mèxic, Mèxic.

19 abril – Dia Mundial d'Acció per prohibir les Bombes de dispersió, Internacional.

24-25 abril – Conferència Regional dels països del Sud-est Asiàtic sobre Bombes de dispersió, Bangkok, Tailàndia.

Maig 2008

19-30 maig – Conferència de Dublín sobre Bombes de dispersió, Irlanda.

30 maig – Llançament del Tractat dels Pobles, Internacional.

Juny 2008

2-7 juny – Reunions Intersessionals del Tractat de Prohibició de les Mines Antipersones, Ginebra, Suïssa.

Juliol 2008

7-25 juliol – Reunió del Grup d'Experts Governamentals, Convenció d'Armes Inhumanes, Ginebra, Suïssa.

Agost 2008

13 agost – Segon aniversari del bombardeig del Sud del Líban, Internacional.

Setembre 2008

1-5 setembre – Reunió del Grup d'Experts Governamentals, Convenció d'Armes Inhumanes, Ginebra, Suïssa.

16 setembre – Inauguració de l'Assemblea de Nacions Unides, Nova York, EUA.

18-19 setembre – Conferència Regional de Sofia sobre Bombes de dispersió, Bulgària.

21 setembre – Dia Internacional de la Pau.

29-30 setembre – Conferència Regional de Kampala sobre la Convenció de les Bombes de dispersió, Uganda.

Octubre 2008

6 octubre-4 novembre – Primer Comitè de l'Assemblea General de Nacions Unides sobre Desarmament i Seguretat Internacional, Nova York, EUA.

21-24 octubre – Cap a Oslo 2008: Taller sobre les municions de dispersió, Croàcia.

27-28 octubre – Taller nacional sobre la Convenció de les Bombes de dispersió, Vietnam

27 octubre-2 novembre – Setmana Mundial d'Acció per prohibir les Bombes de dispersió, Internacional.

29-30 octubre – Conferència dels Líders de la Fe sobre Bombes de dispersió, Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina.

20-22 octubre – El camí segur – Conferència Regional dels països del Sud-est Asiàtic sobre Bombes de dispersió, Laos.

Novembre 2008

3-7 novembre – Reunió del Grup d'Experts Governamentals, Convenció d'Armes Inhumanes, Ginebra, Suïssa.

6-7 novembre – Conferència Regional de Quito sobre la Convenció de les Bombes de dispersió, Equador.

11-12 novembre – Conferència Regional de Beirut sobre la Convenció de les Bombes de dispersió, Líban.

21 novembre – Llançament del Landmine Monitor 2008.

24-28 novembre – Novena Reunió dels Estats Part del Tractat de Prohibició de les Mines Antipersones, Ginebra, Suïssa.

Desembre 2008

2-4 desembre – Conferència de Signatura del Tractat sobre Bombes de dispersió, Oslo, Noruega.

3 desembre – Dia Internacional de les persones amb discapacitats.

10 desembre – Dia Internacional dels Drets Humans.

Febrer 2009

16-20 febrer – Reunió del Grup d'Experts Governamentals, Convenció d'Armes Inhumanes, Ginebra, Suïssa.

22-23 febrer – Segon Aniversari de l'inici del Procés d'Oslo.

Abril 2009

14-17 abril – Reunió del Grup d'Experts Governamentals, Convenció d'Armes Inhumanes, Ginebra, Suïssa.

Maig 2009

30 maig – Primer Aniversari de l'Adopció de la Convenció sobre Bombes de dispersió a Dublín.

CRÈDITS

Autor del text: Javier Alcalde

Correcció: Mònica Estruch i Guida Planes

Maquetació: Toni Viader

Coordinació: Eugeni Barquero i Lourdes Vergés

Impressió: Gràfiques Alpres

Si voleu reproduir o fotocopiar el text d'aquest informe ho podeu fer sempre que en citeu la font.

Les fotos són de la CMC, la ICBL i la *Fundació per la Pau*.

Maig de 2009

Fundació per la Pau

Amb el suport de:

La *Fundació per la Pau* és una ONG nascuda el 1983 que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa tots aquells canvis culturals i estructurals que han de fer possible l'eradicació de la violència com a forma de relació entre les persones i els pobles.

Fundació per la Pau

c/ Casp, 31, 2n 1a A - 08010 Barcelona
Telèfon: 93 302 51 29 Fax: 93 301 75 62
info@fundacioperlapau.org
www.fundacioperlapau.org